

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH

An aerial photograph of a brick church with a tall steeple, situated on a hillside. The church is surrounded by lush green trees and a paved road. In the background, a large body of water is visible under a clear sky. A large, dark blue circular graphic with a white border is centered over the image, containing the title text.

—

GMINY KIKÓŁ

NA LATA 2021 - 2031

—

OFICyna PROFILAKTYCZNA

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	5
1. Metodologia opracowania Strategii.....	7
2. Podstawy prawne	10
3. Spójność z dokumentami strategicznymi.....	13
3.1. Dokumenty europejskie.....	14
3.2. Dokumenty krajowe.....	15
3.3. Dokumenty regionalne.....	16
II. Charakterystyka Gminy Kikół.....	17
1. Położenie.....	17
2. Sytuacja demograficzna.....	19
3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza.....	22
4. Edukacja i wychowanie	26
5. Kultura, sport i rekreacja	29
6. Opieka zdrowotna.....	33
7. Bezpieczeństwo publiczne	34
8. Działalność organizacji pozarządowych	34
9. Pomoc społeczna.....	37
10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych....	45
III. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Kikół.....	46
1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	46
2. Wsparcie osób z niepełnosprawnością	54
3. Zdrowie psychiczne	58
4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych.....	60
5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	67
6. Aktywność i integracja społeczna seniorów	73
7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu	77
8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....	83
9. Problem przestępczości.....	88
10. Analiza SWOT	90

IV. Część programowa	93
1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	94
2. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych.....	95
3. Ramy finansowe Strategii	111
4. System wdrażania Strategii.....	113
5. System aktualizacji Strategii.....	114
6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii	115
7. Monitoring i ewaluacja	116
V. Wnioski i podsumowanie	120
VI. Bibliografia	122
VII. Spis rysunków, tabel i wykresów	123
1. Spis rysunków	123
2. Spis tabel	123
3. Spis wykresów	125

Wykaz skrótów:

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GUS – Główny Urząd Statystyczny

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

MŚP – Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

NGO (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

OKGK – Ośrodek Kultury Gminy Kikół

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PP – Posterunek Policji

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

I. Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do transformacji starych oraz powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- ❖ wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- ❖ wsparcie osób niepełnosprawnych,
- ❖ zdrowie psychiczne,
- ❖ profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- ❖ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- ❖ aktywność i integracja społeczna seniorów,
- ❖ promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- ❖ wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- ❖ problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom Gminy Kikół dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Lp.	Etap	Charakterystyka
1.	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wniosków z przeprowadzonych na terenie Gminy badań społecznych. Na tym etapie ocenie poddane zostaje również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2.	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji wskazanych w niej celów, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.

3. Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących w Gminie. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę, zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4. Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Elementem Strategii jest także określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła, ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość, mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO do odpowiedniego wspierania oraz wzmocnienia potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

2. Podstawy prawne

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1038) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 794 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
(Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1038).

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 794 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 952),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(Dz. U. z 2021 r. poz. 41 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 711),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

**AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA
SOCJALNEGO**

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 4),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.),
9. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023,
10. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”
(Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(Dz. U. z 2021 r. poz. 305),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
(Dz. U. z 2021 r. poz. 217).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(Dz. U. z 2020 r. poz. 322 z późn. zm.).

3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;

- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

3.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)** – celem głównym projektowanych działań rozwojowych jest stworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Odbywać się to będzie poprzez skoncentrowanie działań o charakterze prawnym, instytucjonalnym i inwestycyjnym na trzech celach:
 1. trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną;
 2. rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
 3. skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶.

⁵ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:

1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
- **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

3.3. Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół są: Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego (wersja 19), Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – *Strategia Przyspieszenia 2030+* wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027.

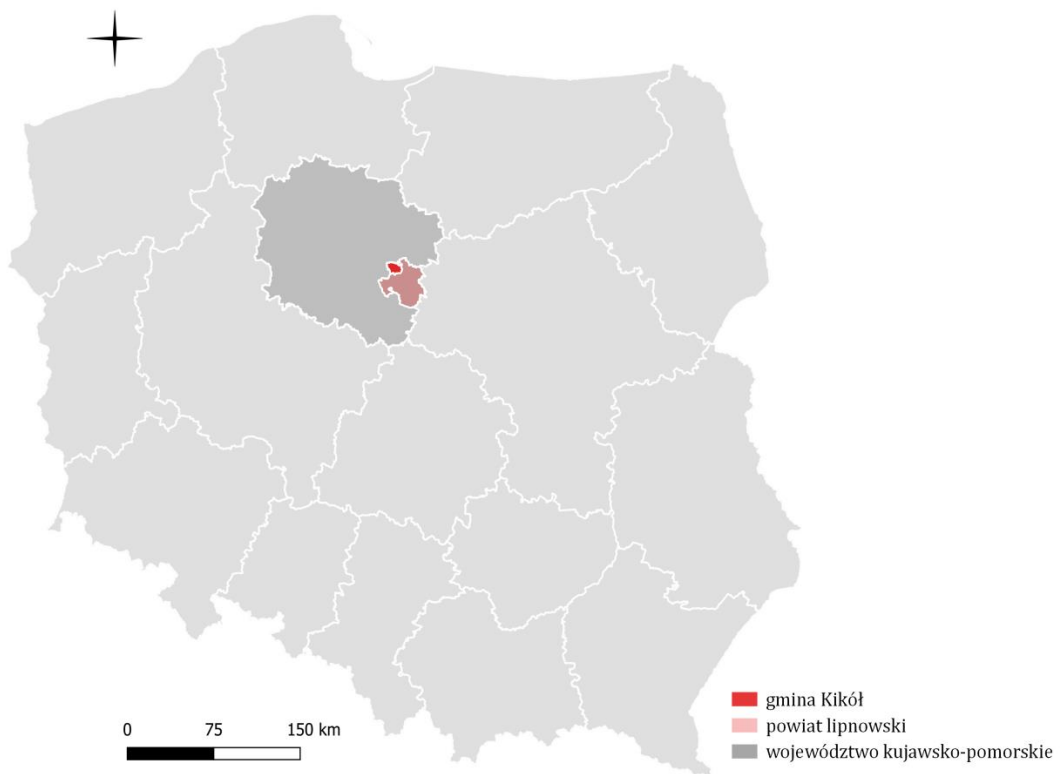
II. Charakterystyka Gminy Kikół

1. Położenie

Gmina Kikół to gmina wiejska położona w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w północnej części powiatu lipnowskiego. Jej siedzibą jest miejscowość Kikół. Powierzchnia Gminy obejmuje 98,2 km², co stanowi 9,67% powierzchni powiatu. Graniczy ona z następującymi gminami: Chrostkowo, Czernikowo, Lipno i Zbójno. Największą powierzchnię Gminy stanowią użytki rolne – zajmują one 84% terenu charakteryzowanej jednostki terytorialnej, z kolei grunty leśne stanowią 2% jej powierzchni. Geograficznie położona jest ona na obszarze Pojezierza Dobrzyńskiego.

Rysunek 1. Położenie Gminy Kikół na tle powiatu lipnowskiego, województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

Wśród atutów Gminy Kikół wyróżnić można dobrą lokalizację – znajduje się ona w odległości 10 km od siedziby powiatu – Lipna, 40 km od siedziby sejmiku, zarządu i marszałka województwa – Torunia, a także 167 km od stolicy kraju – Warszawy. Należy także podkreślić jej atrakcyjność pod względem przyrodniczym – to, co wyróżnia Gminę to unikatowa roślinność oraz rozległe Jezioro Kikolskie. Należy zaznaczyć także rozwiniętą sieć dróg pozwalającą na komunikację z sąsiednimi gminami czy też powiatami (Gmina pozostaje w zasięgu drogi krajowej nr 10 łączącej Warszawę ze Szczecinem).

Sieć osadniczą Gminy tworzy 19 sołectw: Ciełuchowo, Dąbrówka, Grodzień, Hornówek, Janowo, Jarczechowo, Kikół, Kikół Wieś, Kołat Rybniki, Konotopie, Lubin, Moszczonne, Sumin, Trutowo, Walentowo, Wola, Wolęcin, Zajeciorze oraz Wymyślin.

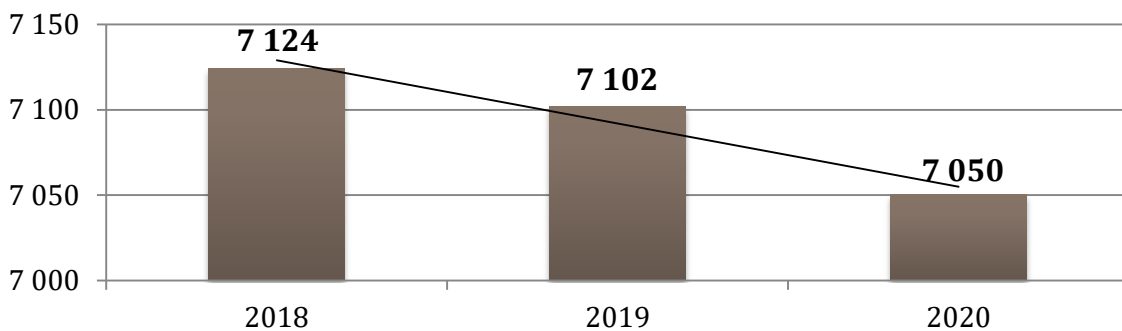

2. Sytuacja demograficzna

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie *struktury demograficznej* stanowiącej rezultat procesów demograficznych w przeszłości, a które determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości.

Gminę Kikół zamieszkuje 7 050 osób (stan na 31.12.2020 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu, co obrazuje naniesiona na poniższy wykres linia trendu. W stosunku do roku 2018 widoczny jest spadek o 1,03%.

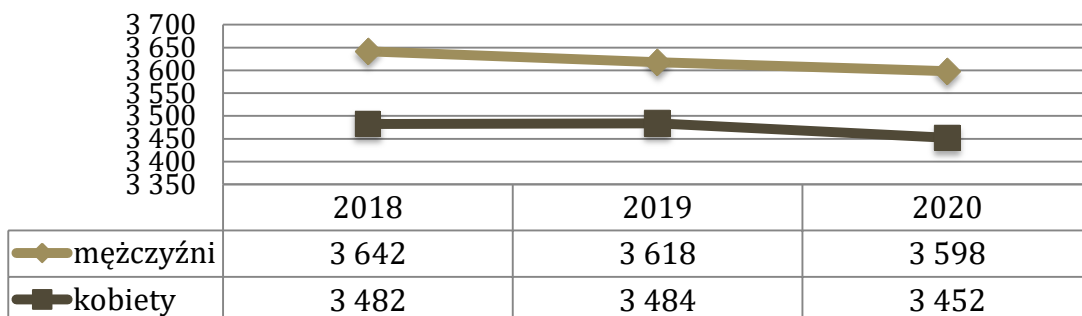
Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Kikół w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących Gminę Kikół była w 2020 roku nieco większa od liczby kobiet – stanowiły one 49% ogólnej liczby ludności (3 452 kobiety), natomiast mężczyźni 51% (3 598 mężczyzn). *Współczynnik feminizacji* w Gminie wynosił 96, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadało 96 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Kikół na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest *przyrost naturalny*, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W Gminie Kikół w 2020 roku przyrost naturalny na 1000 ludności kształtował się na poziomie -0,99 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował wyższą wartość niż w powiecie lipnowskim (-3,46) i całym województwie kujawsko-pomorskim (-3,60).

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w porównaniu do powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego na przestrzeni lat 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	Gmina Kikół	-2,80	-1,27	-0,99
2	powiat lipnowski	-1,96	-1,79	-3,46
3	województwo kujawsko-pomorskie	-1,33	-1,33	-3,60

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w Gminie Kikół według ekonomicznych grup wieku w roku 2020 przedstawia się następująco:

- 19,4% jest w wieku przedprodukcyjnym – 17 lat i mniej;
- 62,4% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- 18,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela prezentuje *ekonomiczne grupy wieku* w Gminie Kikół. Na przestrzeni lat 2018-2020 dostrzegalny jest wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym zmniejszył się. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w 2020 roku prezentował się nieco odmiennie od wskaźników w całym województwie kujawsko-pomorskim, gdzie osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 18,0%, w wieku produkcyjnym – 59,9%, natomiast w wieku poprodukcyjnym – 22,1%.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach)

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	wiek przedprodukcyjny	20,0	19,5	19,4
2	wiek produkcyjny	63,0	63,1	62,4
3	wiek poprodukcyjny	17,0	17,4	18,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2020 roku *saldo migracji wewnętrznych* na 1000 ludności wyniosło w Gminie Kikół -7,2, natomiast *saldo migracji zagranicznych* 0,00. W odniesieniu do 2018 roku wskaźnik salda migracji wewnętrznych ulegał wahaniom. Jednocześnie dostrzec można, że saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności było w Gminie znacznie niższe niż w całym województwie i powiecie.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na 1000 ludności w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie		2018	2019	2020
1	Gmina Kikół	saldo migracji wewnętrznych	-7,1	-4,2	-7,2
		saldo migracji zagranicznych	0,00	0,00	0,00
2	powiat lipnowski	saldo migracji wewnętrznych	-5,3	-3,3	-3,5
		saldo migracji zagranicznych	0,06	0,11	0,08
3	województwo kujawsko-pomorskie	saldo migracji wewnętrznych	-1,2	-1,4	-1,0
		saldo migracji zagranicznych	0,04	0,12	0,05

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

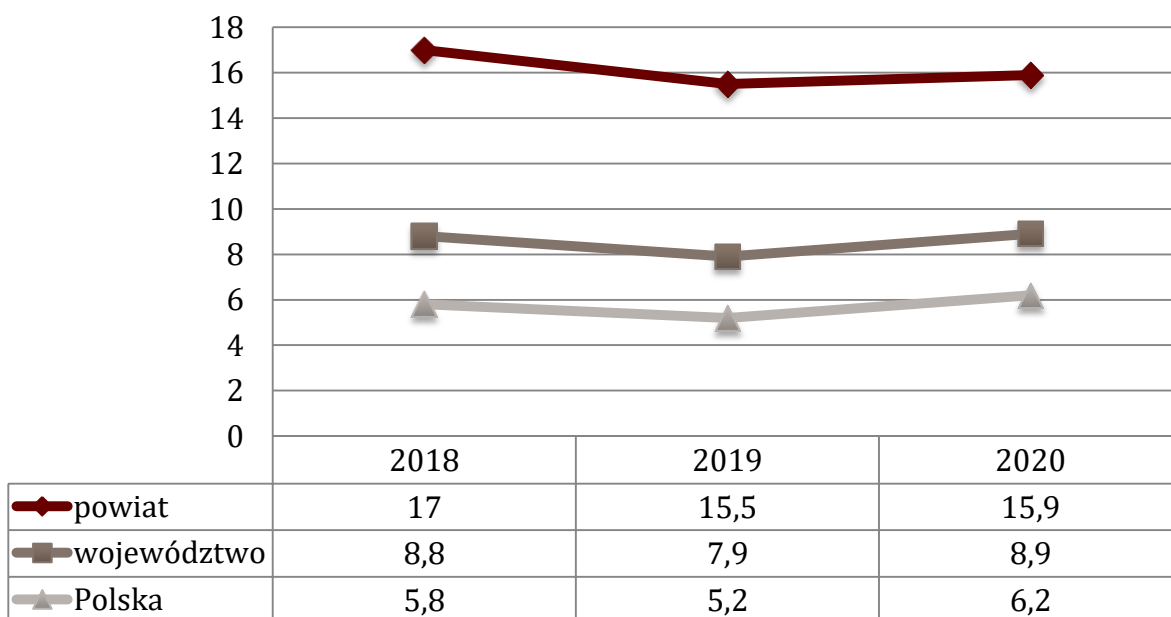

3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest *stopa bezrobocia rejestrowanego*, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji). Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie lipnowskim.

W 2020 roku wynosiła ona 15,9%, a więc była znacznie wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie kujawsko-pomorskim i całej Polsce. W porównaniu do 2019 roku stopa bezrobocia w powiecie lipnowskim uległa zwiększeniu, podobnie jak ma to miejsce w całym kraju, co spowodowane jest pandemią COVID-19. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie lipnowskim na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

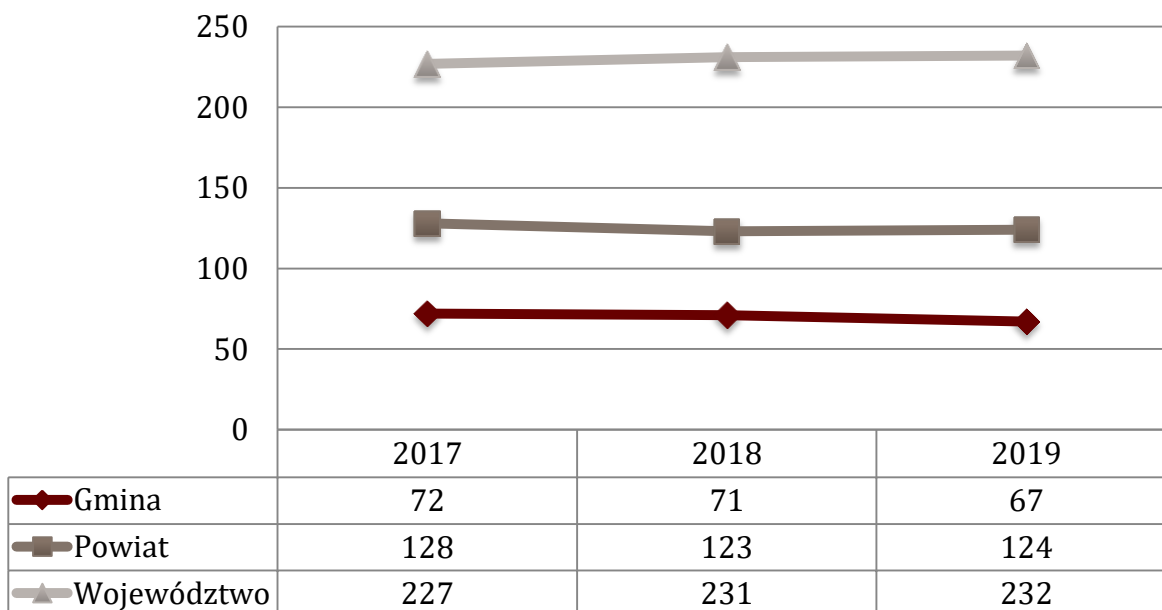

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w Gminie Kikół na 1000 mieszkańców pracowało 67 osób⁷. Liczba osób pracujących na 1000 ludności była w Gminie znacznie niższa niż w całym powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim.

Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego oraz całej Polski na przestrzeni lat 2017-2019

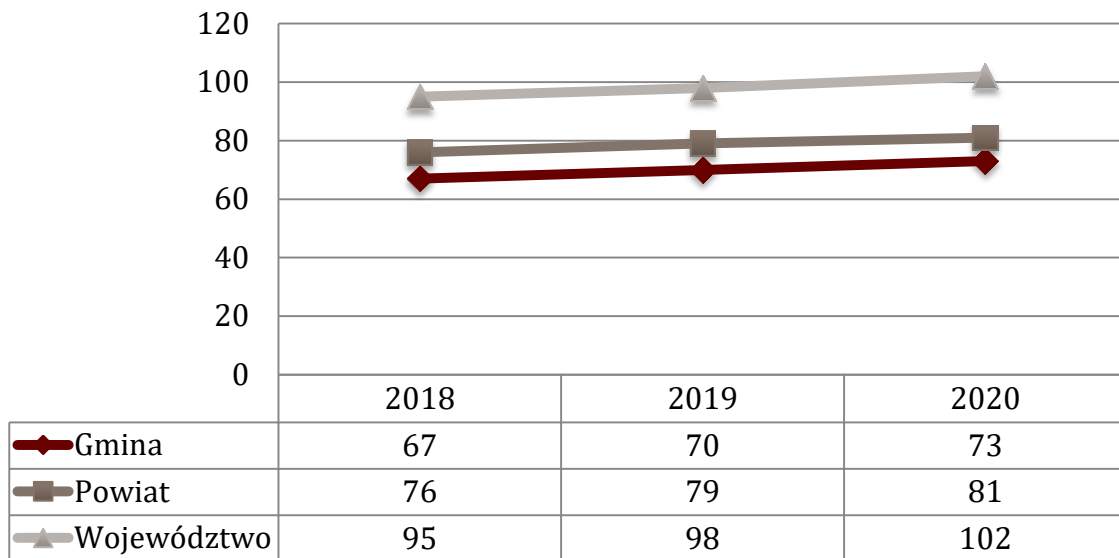
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Gminie Kikół na koniec 2020 roku w rejestrze REGON na 1000 ludności zarejestrowane były łącznie 73 podmioty gospodarki narodowej. Na przestrzeni lat 2018-2020 wskaźnik ten ulegał systematycznemu wzrostowi. Jednocześnie można zauważyć, że był on niższy niż na terenie całego powiatu oraz województwa.

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego i całej Polski w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Gminie koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym; naprawie samochodów (106 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: budownictwo (110 podmiotów), transport i gospodarka magazynowa (46 podmiotów) oraz przetwórstwo przemysłowe (26 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z obsługą rynku nieruchomości oraz z edukacją (po 2 podmioty). Z kolei na terenie Gminy nie funkcjonują podmioty działające w branży górnictwa i wydobywania, dostawy wody, gospodarowania ściekami i odpadami, wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych.

Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w Gminie Kikół (stan na koniec 2020 roku)

Lp.	sekcja	liczba
1	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	106
2	budownictwo - sekcja F	110
3	transport i gospodarka magazynowa - sekcja H	46
4	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - sekcja M	12
5	przetwórstwo przemysłowe - sekcja C	26
6	pozostała działalność usługowa - sekcja S, T, U	18
7	informacja i komunikacja - sekcja J	4
8	działalność w zakresie usług administrowania i działalność	22

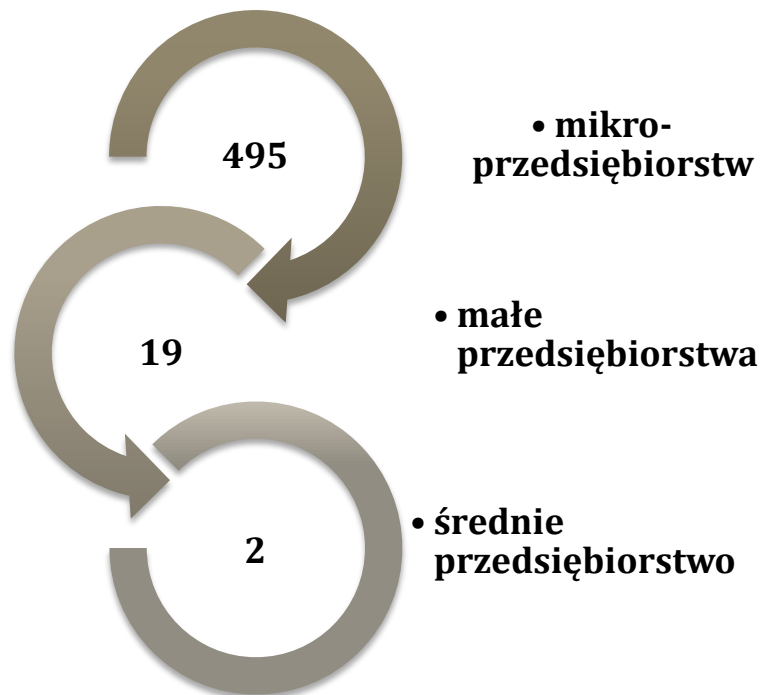

	wspierająca - sekcja N	
9	edukacja - sekcja P	2
10	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - sekcja I	11
11	opieka zdrowotna i pomoc społeczna - sekcja Q	14
12	działalność finansowa i ubezpieczeniowa - sekcja K	10
13	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - sekcja L	2
14	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo - sekcja A	16
15	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - sekcja R	4
16	górnictwo i wydobywanie - sekcja B	0
17	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - sekcja E	0
18	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych - sekcja D	0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w Gminie Kikół według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 495 (stan na koniec 2020 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 19. Działalność prowadzą również 2 średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50-249 pracowników.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Kikół według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)

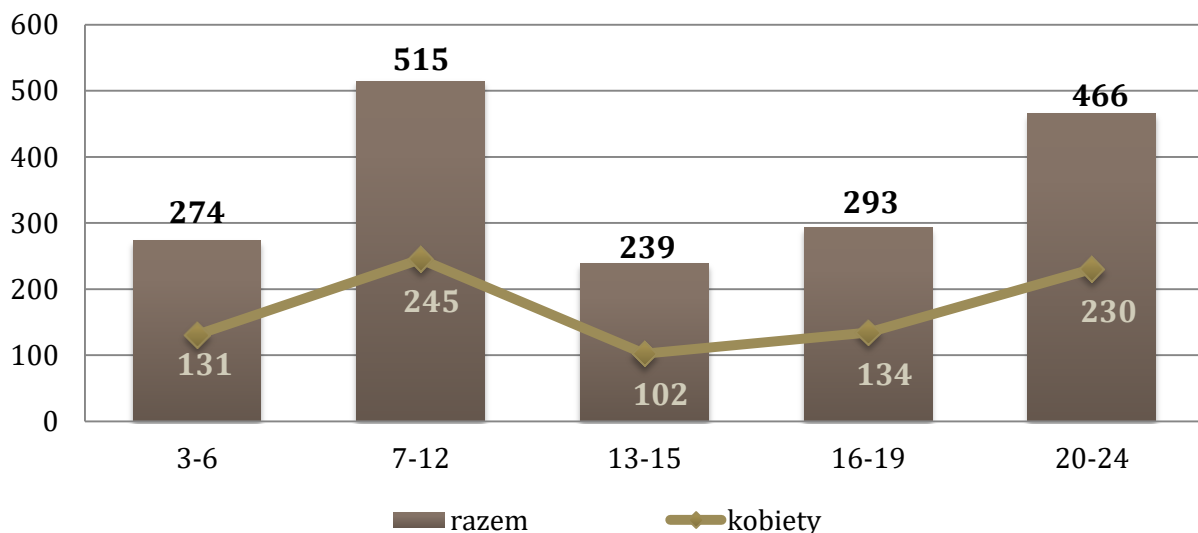
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. Edukacja i wychowanie

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2020 roku było 1 787 mieszkańców Gminy Kikół, w tym 47% stanowiły kobiety. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (515 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (466 osób), natomiast na trzecim mające 16-19 lat (293 osoby). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku prezentuje wykres nr 6.

Wykres 6. Ludność Gminy Kikół według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na terenie Gminy Kikół w 2020 roku funkcjonowało 5 publicznych placówek oświatowych, w tym: Przedszkole Publiczne „Kraina Bajek” w Kikole, Szkoła Podstawowa w Ciełuchowie, Szkoła Podstawowa im. Ireny Sendlerowej w Woli, Szkoła Podstawowa im. Ignacego Antoniego Zboińskiego w Kikole oraz Szkoła Podstawowa w Zajeźdźcu. Ponadto działalność prowadziło 4 przedszkola niepubliczne, Punkt Opieki Diennej nad Dziećmi „KIKOLANDIA”, Językowo-Artystyczny Klub Malucha „Mali Odkrywczy” oraz Publiczna Szkoła Muzyczna I Stopnia.

W roku szkolnym 2020/2021 do placówek oświatowych w Gminie Kikół uczęszczali uczniowie, którzy zgodnie z posiadanym orzeczeniem wydanym przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną korzystali z dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb metod i form kształcenia, takich jak np. zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze, nauczanie specjalne i indywidualne, czy wczesne wspomaganie rozwoju.

W roku szkolnym 2020/2021 w szkołach podstawowych działających na terenie Gminy naukę podejmowało łącznie 572 uczniów. Najwięcej uczniów uczęszczało do Szkoły Podstawowej im. Ignacego Zboińskiego w Kikole – 299, natomiast najmniej do Szkoły Podstawowej w Cieluchowie – 63.

Do Przedszkola Publicznego „Kraina Bajek” w Kikole w omawianym roku szkolnym uczęszczało 75 dzieci. Ponadto oddziały przedszkolne działały także przy SP w Woli (12 dzieci) oraz przy SP w Cieluchowie (11 dzieci).

Wszystkie placówki edukacyjne podejmowały wielopłaszczyznową współpracę z Urzędem Gminy, GOPS-em, Gminną Biblioteką Publiczną i Ośrodkiem Kultury Gminy Kikół, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, GKRPA, Ośrodkiem Zdrowia „Na Złotej Górcie”, Powiatową Komendą Straży Pożarnej oraz Powiatową Komendą Policji.

Tabela 6. Liczba uczniów, oddziałów oraz średnia liczba uczniów uczęszczających do poszczególnych szkół podstawowych w Gminie Kikół w roku szkolnym 2020/2021

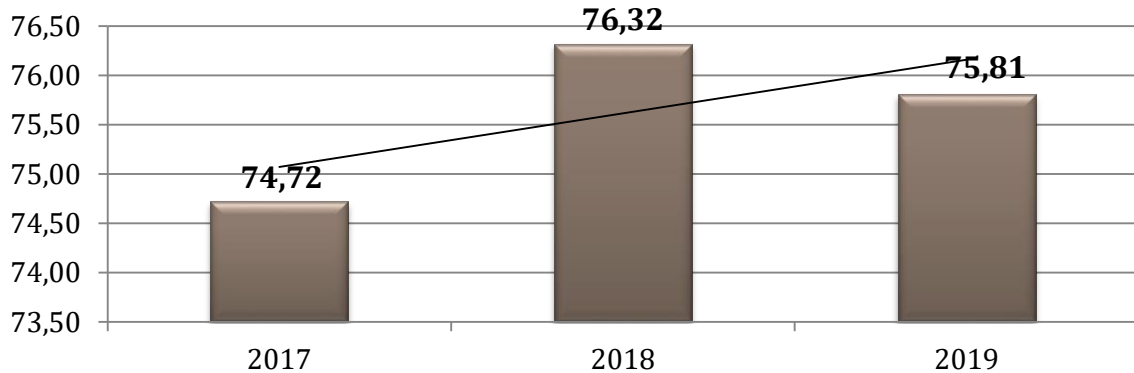
Placówka	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Szkoła Podstawowa w Zajeziorzu	100	8
Szkoła Podstawowa im. Ignacego Antoniego Zboińskiego w Kikole	299	8
Szkoła Podstawowa im. Ireny Sendlerowej w Woli	110	8
Szkoła Podstawowa w Cieluchowie	63	8
Średnio	572	32

Źródło: Raport o stanie Gminy Kikół za 2020 rok

Współczynnik *skolaryzacji netto*, definiowany jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W 2019 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 75,81%, co oznacza, że w stosunku do poprzedniego roku uległ zmniejszeniu.

Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie Gminy Kikół w latach 2017-2019 (w procentach)

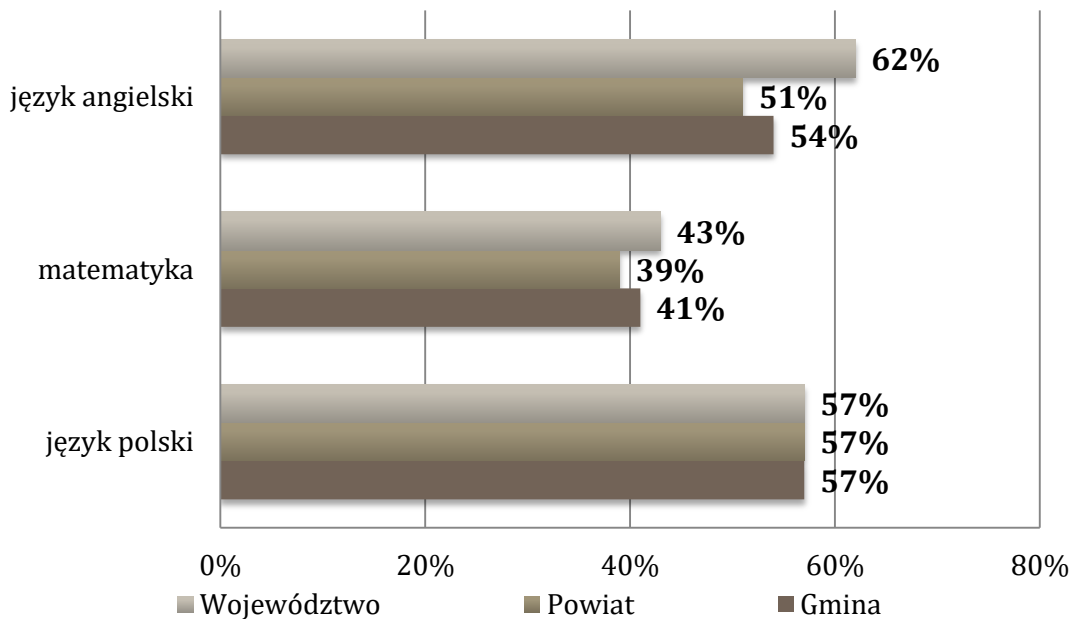

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy Kikół, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu i województwa. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy najslabiej poradzili sobie z częścią egzaminacyjną z matematyki – uzyskali oni najmniejszą ilość punktów, a ich wyniki były gorsze w porównaniu do ósmoklasistów z województwa. W przypadku części egzaminacyjnej z języka angielskiego, wyniki uzyskane przez uczniów z Gminy plasowały się na lepszym poziomie w porównaniu do rezultatów uzyskanych na terenie powiatu. Natomiast wyniki otrzymane przez absolwentów szkół podstawowych na terenie Gminy Kikół z języka polskiego były na porównywalne z wynikami uczniów z powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu Gminy Kikół, powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi *Ośrodek Kultury Gminy Kikół*. Podstawowym celem działalności Ośrodka jest prowadzenie działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury na terenie Gminy zgodnie z polityką Państwa i samorządu regionalnego.

Edukacja kulturalna wśród mieszkańców polega na ich współudziale w różnorodnych przedsięwzięciach kulturalnych inicjowanych przez Ośrodek Kultury, które odbywają się cyklicznie lub okolicznościowo. Uczestnictwo mieszkańców w kulturze odbywa się także poprzez organizowane warsztaty grupowe oraz indywidualne, które rozbudzają ich pasje, uzdolnienia i zainteresowania.

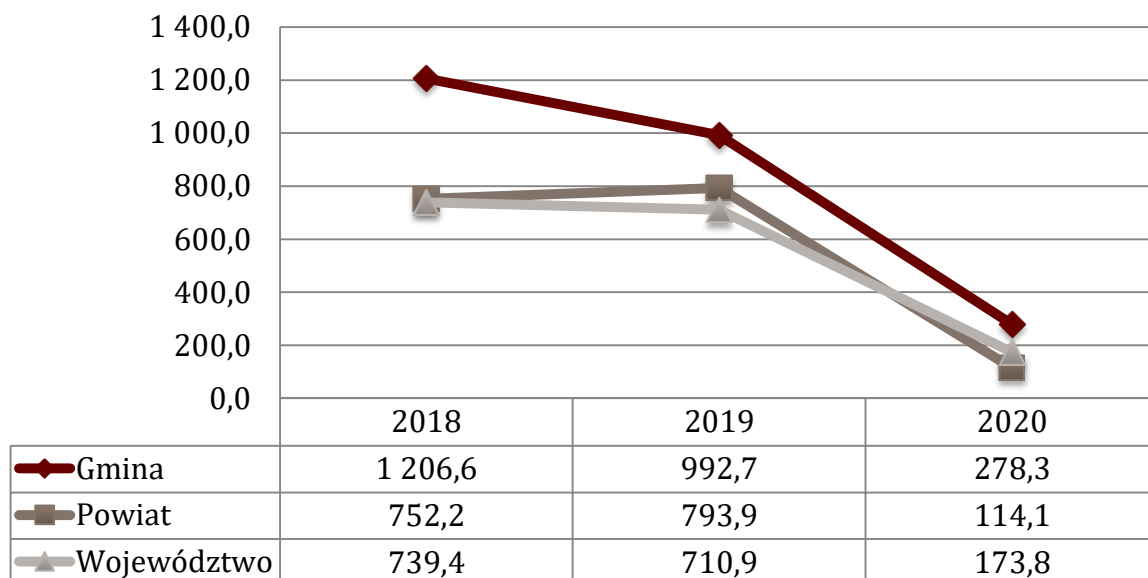

Wśród wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych adresowanych do mieszkańców, organizowanych przez Ośrodek Kultury w 2020 roku wymienić należy:

- ❖ audycje muzyczne dla najmłodszych,
- ❖ finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- ❖ zabawy choinkowe, spektakle, koncerty,
- ❖ uroczyste obchody Dnia Kobiet, Dnia Dziecka, Dnia Seniora, Dnia Babci i Dziadka, Dnia Matki,
- ❖ obchody uroczystości państwowych,
- ❖ dożynki gminno-parafialne,
- ❖ Muzykoterapia dla Seniorów,
- ❖ Zajęcia Koła Rękodzieła Artystycznego,
- ❖ spotkania o charakterze profilaktycznym,
- ❖ konkursy muzyczne, plastyczne i literackie.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują na to, że w 2020 roku liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w Gminie Kikół przewyższała ich liczbę na terenie całego powiatu i województwa. Obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 9. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Upowszechnianie wiedzy i kultury w Gminie Kikół jest również zadaniem *Gminnej Biblioteki Publicznej*. Do szczegółowego zakresu działania Biblioteki należy: gromadzenie, opracowywanie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu, udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej, popularyzacja książki i czytelnictwa, współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa, doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

W 2020 roku stan księgozbiorów wynosił 19 914 woluminów, w tym: 8 898 szt. – literatura piękna dla dorosłych, 6 234 szt. – literatura piękna dla dzieci, 4 697 szt. – literatura popularnonaukowa.

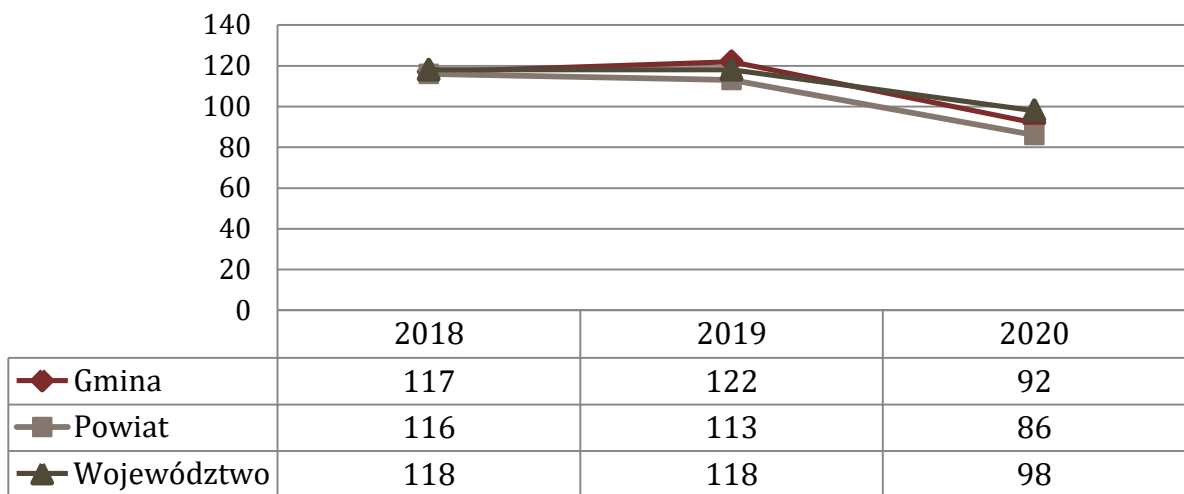
Wśród inicjatyw i działań podejmowanych przez GBP w Kikole należy wyszczególnić:

- ❖ „Ferie w Bibliotece”,
- ❖ Walentynki w Bibliotece,
- ❖ Dzień Kota,
- ❖ „Kraina Bajek w Kikole”,
- ❖ Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom,
- ❖ Dzień Dziecka,
- ❖ „Jesień z Książką w tle”,
- ❖ „Kinder Mleczna Kanapka – Przerwa na wspólne czytanie”.

Poniższy wykres prezentuje liczbę czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018-2020. Na podstawie danych statystycznych widzimy, że wskaźnik ten przyjmował w 2020 roku niższe wartości niż w całym województwie, a większe w porównaniu do powiatu. Jednocześnie w Gminie zaobserwować można trend spadkowy w zakresie liczby czytelników na 1000 ludności.

Wykres 10. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej zlokalizowanej na terenie Gminy Kikół należą boiska sportowe przy szkołach podstawowych, boisko piłkarskie oraz kompleks boisk sportowych „Orlik 2012”. Mieszkańcy mogą korzystać także z placów zabaw. Ponadto cyklicznie organizowane są imprezy o charakterze sportowym jak np. Sportowy Weekend w Kikole, czy Kikolskie Zawody Kajakowe.

W Gminie funkcjonują szkolne oraz ludowe kluby sportowe.

6. Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy usługi świadczy NZOZ „Na Złotej Górze” w Kikole. Do usług świadczonych przez NZOZ należy podstawowa opieka zdrowotna, ambulatoryjna opieka zdrowotna, diagnostyka, medycyna pracy oraz promocja zdrowia.

Z danych GUS wynika, iż w Gminie Kikół w 2020 roku na 1 przychodnię przypadało aż 7 102 mieszkańców. Jest to znacznie wyższa wartość od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 2 740. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 4,1 porady w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest mniejszą wartością w stosunku do całego powiatu lipnowskiego (4,8).

Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego w 2020 roku

Lp.	wyszczególnienie	Powiat	Gmina
1	liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2 740	7 102
2	porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,8	4,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. W Gminie o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Posterunku Policji w Kikole. Ponadto na terenie miejscowości, w kluczowych punktach został założony monitoring, obejmujący swoim zasięgiem skwer w centrum Kikoła oraz teren nad Jeziorem Kikolskim. Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych typu „S”: Kikół, Lubin, Moszczonne, Grodzeń, Hornówek, Cieluchowo i KOSP Wola. Oddziały dysponują 3 średnimi i 7 lekkimi samochodami ratowniczo-gaśniczymi. Wszystkie jednostki skupiają łącznie 161 mężczyzn, natomiast do Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych przynależy 32 osoby.

8. Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁸. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁹. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych

⁸ <https://poradnik.ngo.pl/>

⁹ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁰.

Na obszarze Gminy Kikół funkcjonują organizacje pozarządowe, które prowadzą działalność na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich między innymi:

- Stowarzyszenie Kultury i Rekreacji „Syrenka”,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Kikół,
- Gminny Klub Sportowy Kikolanka,
- Stowarzyszenie Emerytów Gminy Kikół,
- Stowarzyszenie Umożliwiająca Restaurację Tradycji,
- Klub Seniora „Jesienny Liść” w Kikole,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Grodzeniu,
- Stowarzyszenie Stadnina Konin Sumin,
- Towarzystwo Rozwoju Partnerskiego Lokalnego „Szansa”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Kikół,
- Klub Sportowo-Rekreacyjny „Ogończyk”,
- Stowarzyszenie Kurkowe Bractwo Strzeleckie Ziemi Dobrzyńskiej.

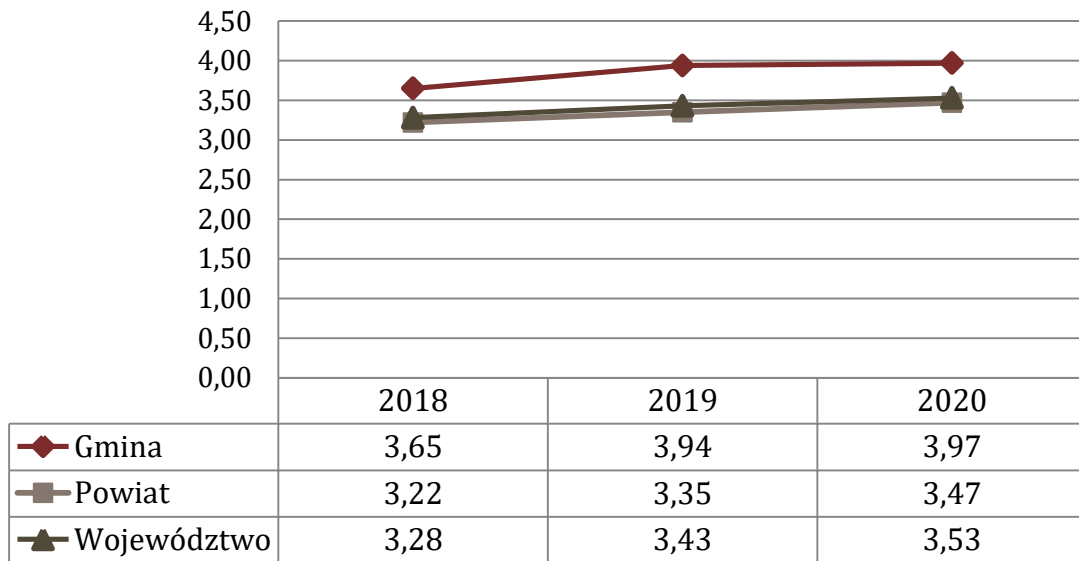
Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie Współpracy Gminy Kikół z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w Gminie Kikół w 2020 roku wyniósł 3,97 i tym samym był wyższy od wartości, które przyjmował w 2018 i 2019 roku. W odniesieniu do danych wojewódzkich i powiatowych wskaźnik ten na przestrzeni analizowanych lat przyjmował większe wartości.

¹⁰ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

Wykres 11. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim i województwie kujawsko-pomorskim na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, jednostek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Kikół jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania Ośrodka z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez Ośrodek należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;

7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez „Ośrodek”, należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Ośrodek należą:

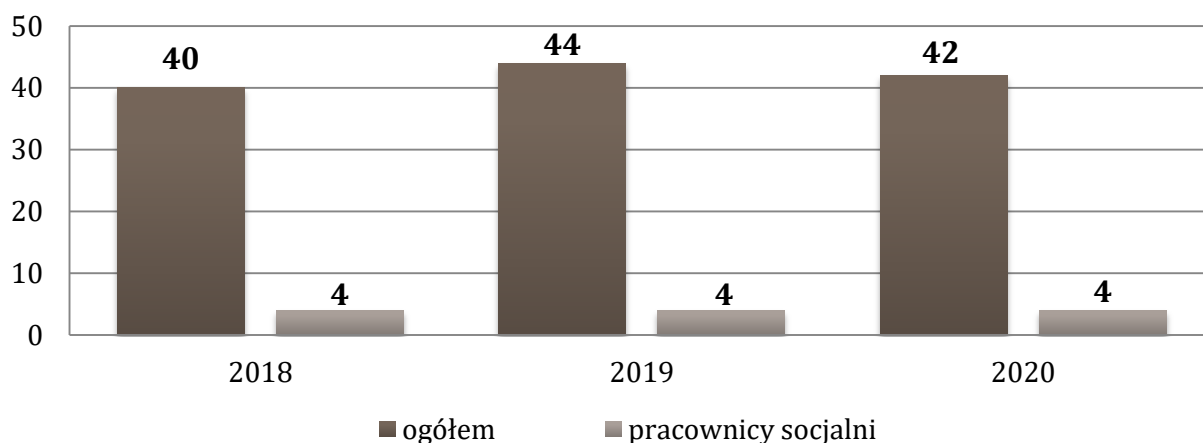
1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. GOPS realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wojewody oraz uchwałami Rady Gminy.

W 2020 roku kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kikole składała się z 42 pracowników, w tym 4 pracowników socjalnych. W odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyła się liczba zatrudnionych pracowników o 2 osoby, a liczba pracowników socjalnych pozostała na takim samym poziomie.

Wykres 12. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kikole na przestrzeni lat 2018-2020

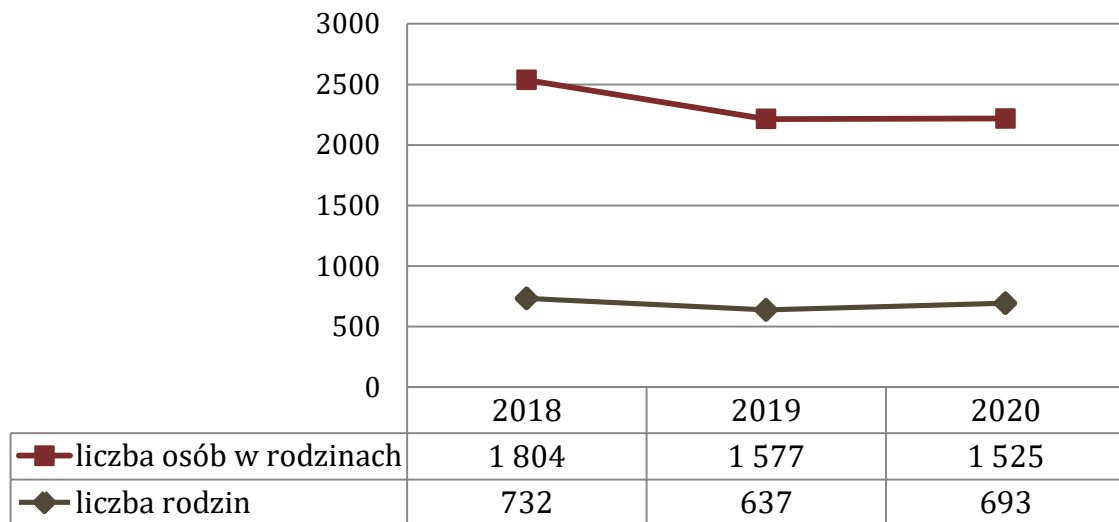

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kikół ulegała wahaniom. W 2020 roku z pomocy skorzystały 693 rodziny – to o 8% więcej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 5% mniej niż w roku 2018. W stosunku do 2018 roku zmniejszyła się również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Dynamikę zmian obrazuje zastosowany liniowy rodzaj wykresu.

Wykres 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kikół w latach 2018-2020

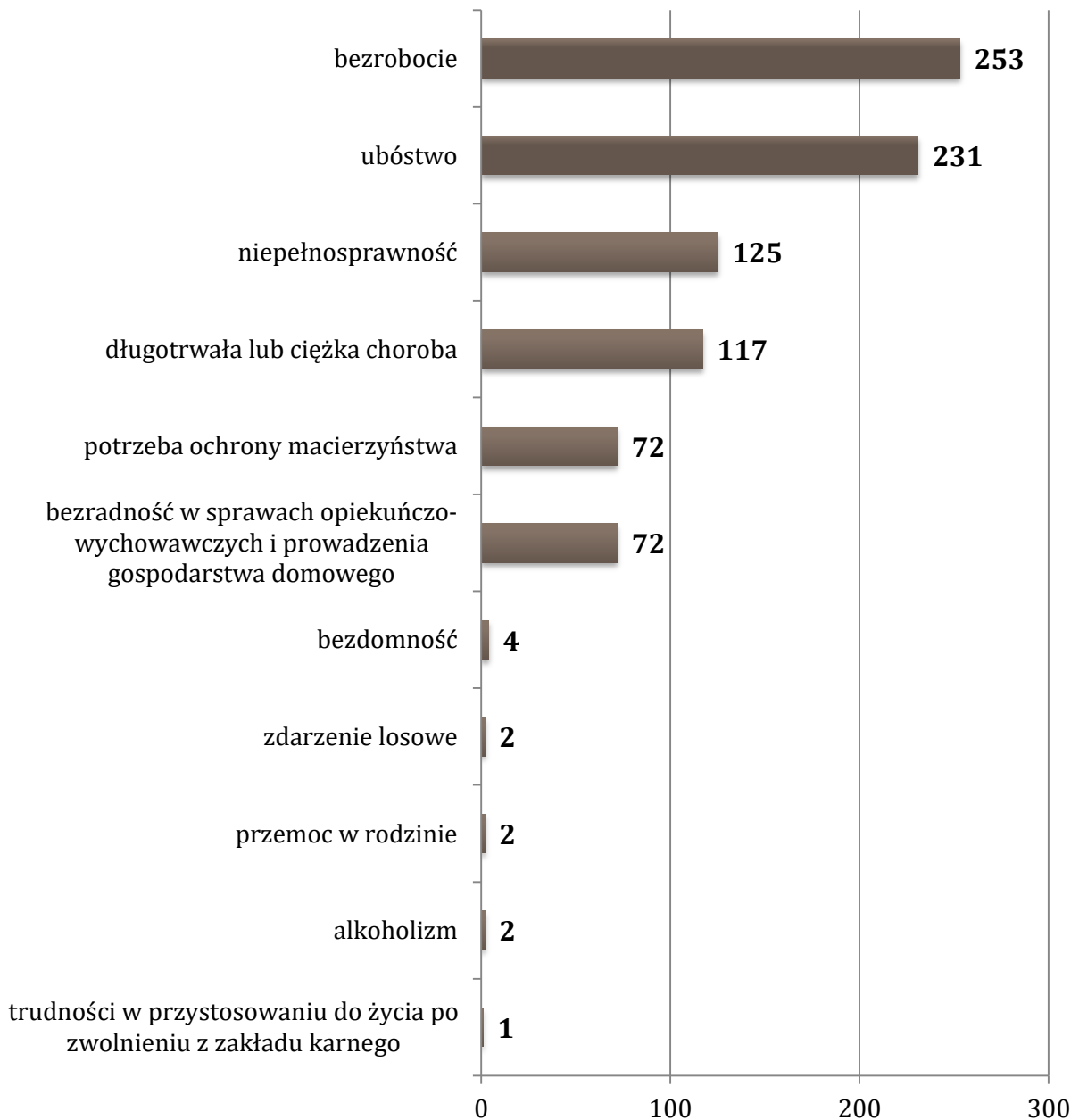

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w Gminie Kikół było bezrobocie – z tego powodu pomoc otrzymały 253 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znalazło się ubóstwo (231 rodzin), natomiast na trzecim – niepełnosprawność (125 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także długotrwała lub ciężka choroba (117 rodzin).

Wykres 14. Powody udzielania świadczeń w 2020 roku (liczba rodzin)

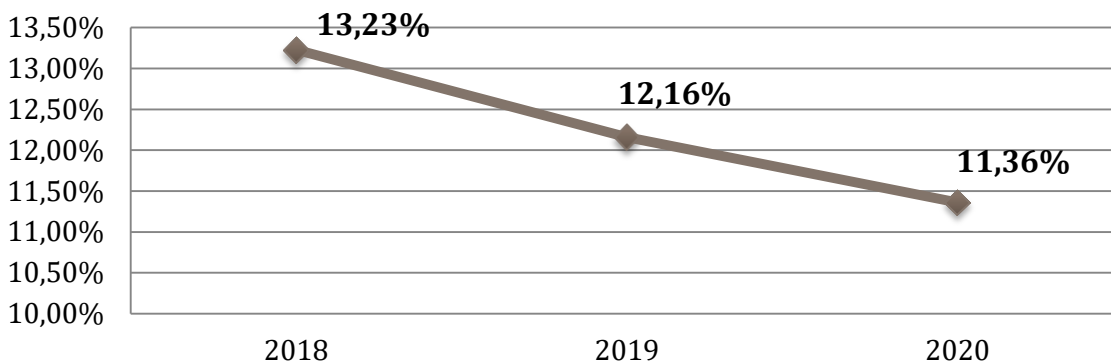

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako *wskaźnik deprivacji lokalnej*. Choć na przestrzeni lat 2018-2020 wartość tego wskaźnika uległa zmniejszeniu, nadal pozostaje ona na stosunkowo wysokim poziomie. W 2020 roku wyniosła 11,36%, w 2019 roku – 12,16%, natomiast w 2018 roku – 13,23%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 15. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 402 mieszkańcom Gminy Kikół, natomiast świadczenie niepieniężne – 442. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób, które otrzymały świadczenie niepieniężne zmniejszyła się, natomiast liczba mieszkańców Gminy otrzymujących świadczenia pieniężne ulegała wahaniom. Dane statystyczne w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020

Lp.	płeć	2018	2019	2020
1	świadczenie pieniężne	440	396	402
2	świadczenie niepieniężne	553	510	442

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zwiększyła się ze 386 w 2018 roku do 594 w 2019 roku oraz do 554 w 2020 roku. Oznacza to wzrost kolejno o 54% i 44%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2020 roku są widoczne – mężczyźni stanowili 40% ogółu, a kobiety 60%.

Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020

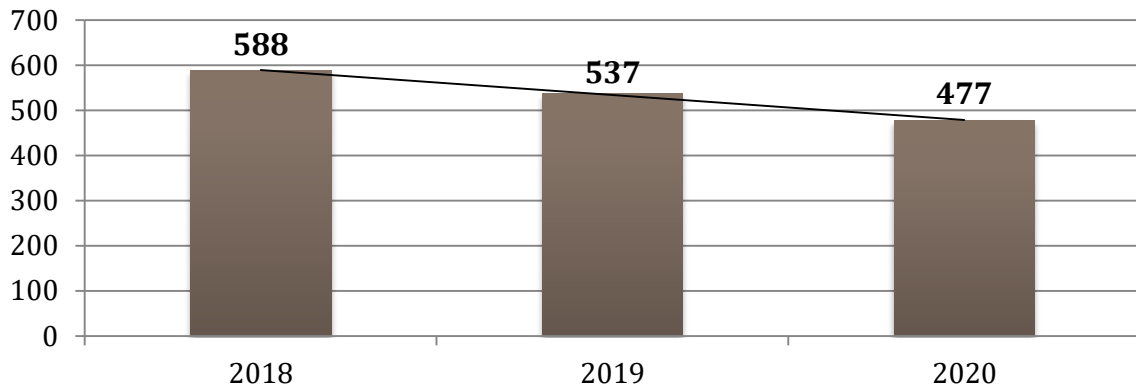
Lp.	płeć	2018	2019	2020
1	kobiety	263	334	333
2	mężczyźni	123	260	221
3	ogółem	386	594	554

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie ostatnich trzech lat. W 2020 roku zrealizowano je ze 477 rodzinami, w 2019 roku – z 537, a w 2018 roku – z 588. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin uległa zmniejszeniu. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona linia trendu.

Wykres 16. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie Gminy Kikół. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny,
- Punkt Interwencji Kryzysowej,
- jednostki oświatowe,
- Posterunek Policji,
- Ośrodek Kultury,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

III. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Kikół

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kikole, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Policji do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. Wyznaczono także główne obszary problemowe i przedstawiono analizę SWOT¹¹.

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,

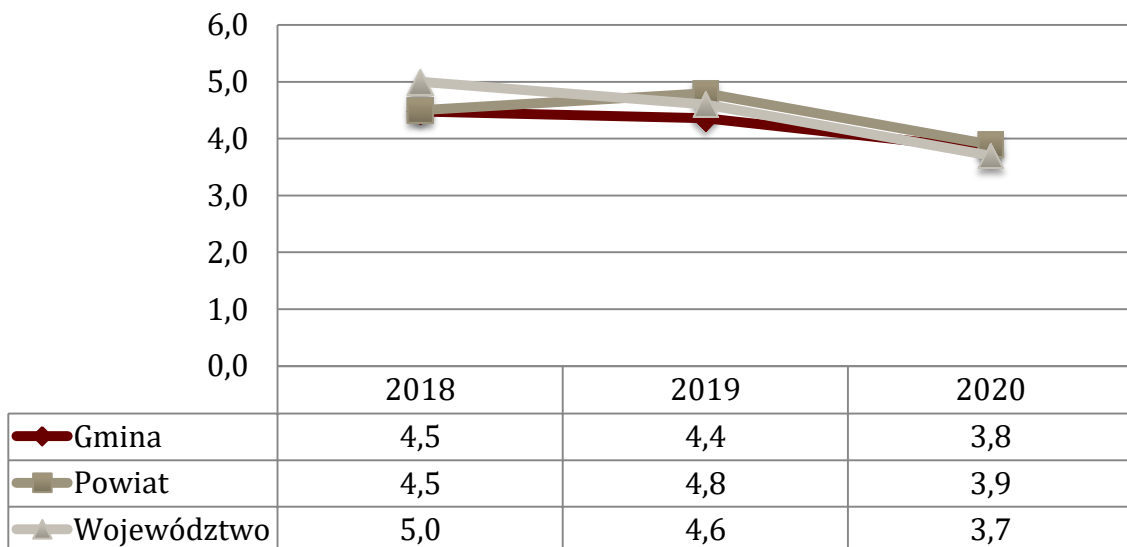
¹¹ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Analiza obszaru jakim jest wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej została rozpoczęta od przedstawienia wskaźnika dotyczącego małżeństw mieszkańców Gminy Kikół, w porównaniu do wartości w całym województwie kujawsko-pomorskim oraz powiecie lipnowskim. Na przestrzeni lat 2019-2020 liczba małżeństw na 1000 ludności kształtowała się na stosunkowo zbliżonym poziomie zarówno w Gminie, powiecie, jak i całym województwie. W 2020 roku na terenie Gminy wskaźnik małżeństw kształtował się na wyższym poziomie niż w województwie, a jednocześnie mniejszym niż w powiecie (różnica 0,1 pp.)

Wykres 17. Liczba małżeństw na 1000 ludności w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018-2020

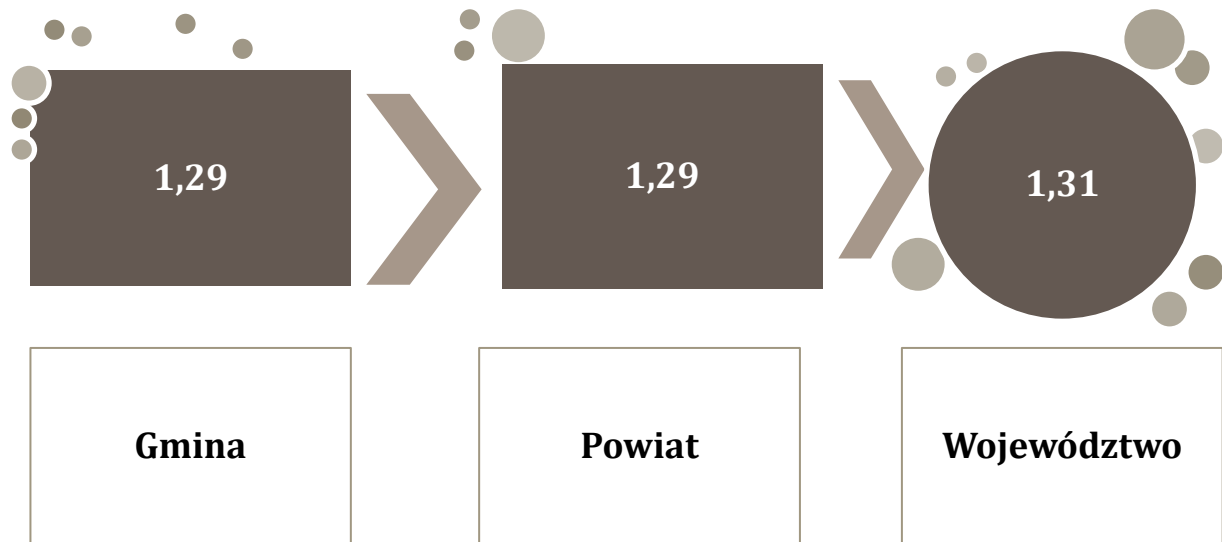
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Współczynnik dzietności określający przeciętną liczbę dzieci, które urodziłyby kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną wśród kobiet w badanym roku, wyniósł w Gminie Kikół 1,29. Oznacza to, że współczynnik ten przyjął taką wartość jak w powiecie lipnowskim, a tym samym niższą niż województwie kujawsko-pomorskim. Przyjmuje się, że aby zapewniona była

prosta zastępowalność pokoleń, omawiany współczynnik powinien przyjmować wartość między 2,10, a 2,15.

Rysunek 3. Współczynnik dzietności w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2020 roku przyznane zostało łącznie 2 973 świadczenia rodzinom posiadającym jedno dziecko, 6 775 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 6 698 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 5 475 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

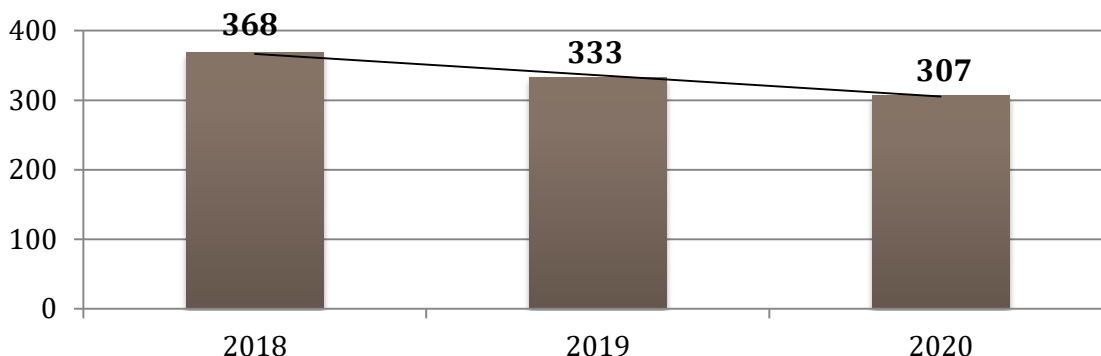
Tabela 10. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2020 roku

Lp.	liczba dzieci	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
1	jedno dziecko	2 973	586	2 387
2	dwoje dzieci	6 775	550	6 225
3	troje dzieci	6 698	385	6 313
4	czworo i więcej dzieci	5 475	354	5 121

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2018-2020. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2020 roku skorzystało średnio 307 rodzin, czyli o 8% rodzin mniej niż w roku 2019 oraz o 17% mniej niż w roku 2018. W latach 2018-2020 dostrzegalny jest zatem spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń.

Wykres 18. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby rodzin i świadczeń w latach 2018-2020 prezentuje poniższa tabela. W 2019 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało średnio 1100 rodzin na łączną kwotę

6 638 243,00 zł, w 2018 roku – 601 rodzin, a wydatkowano na ten cel 5 718 619,00 zł, natomiast w 2020 roku – 755 rodzin, na co przeznaczono 7 981 623,00 zł. W stosunku do 2019 roku nastąpił znaczny spadek liczby rodzin, pobierających to świadczenie.

Tabela 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2020 (dane dotyczą okresu od stycznia do czerwca)

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba rodzin	601	1 100	755
2	kwota świadczeń (w złotych)	5 718 619,00	6 638 243,00	7 981 623,00

Źródło: Raport o stanie Gminy Kikół za 2018, 2019 i 2020 rok

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku. Było nim ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 2020 roku w ramach programu „Dobry start” wypłacono 642 świadczenia, czyli o 33% mniej niż w 2019 roku. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 12. Liczba wypłaconych świadczeń w ramach programu „Dobry start” oraz środki przeznaczone na jego realizację w latach 2018–2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba wypłaconych świadczeń	bd.	958	642
2	wydatkowana kwota (w złotych)	bd.	287 700,00	290 400,00

Źródło: Raport o stanie Gminy Kikół za 2018, 2019 i 2020 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyła się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z *funduszu alimentacyjnego*. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego ulegała nieznacznym wahaniom, z kolei liczba dłużników alimentacyjnych w stosunku do 2018 nieznacznie wzrosła. Systematycznie wzrastała również kwota wypłacanych świadczeń.

Wykres 19. Liczba wydanych świadczeń alimentacyjnych na przestrzeni lat 2018-2020

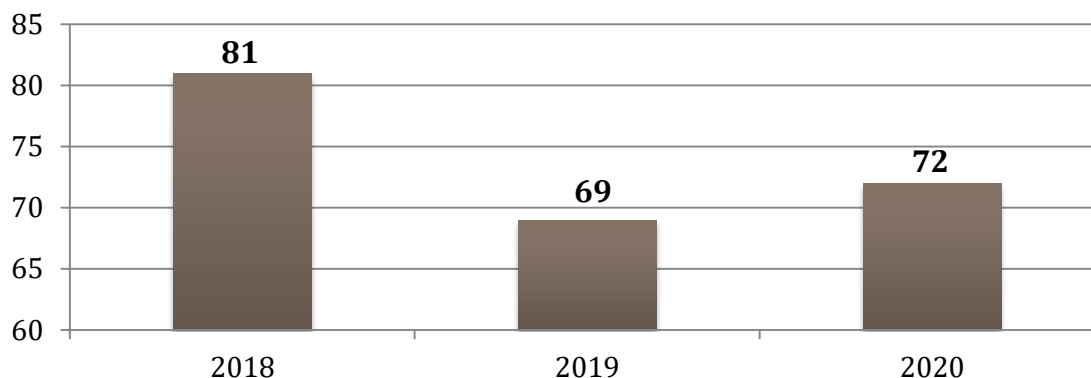
	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	30	32	29
Liczba dłużników alimentacyjnych	32	33	33
Kwota wypłaconych świadczeń alimentacyjnych	1 600 503,00 zł	1 728 786,00 zł	1 839 960,00 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2020 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na **piątym** miejscu pod względem liczby rodzin je otrzymujących.

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ulegała wahaniom. W 2020 roku z omawianego powodu pomoc otrzymały 72 rodziny, których 32 stanowiły rodziny niepełne.

Wykres 20. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020

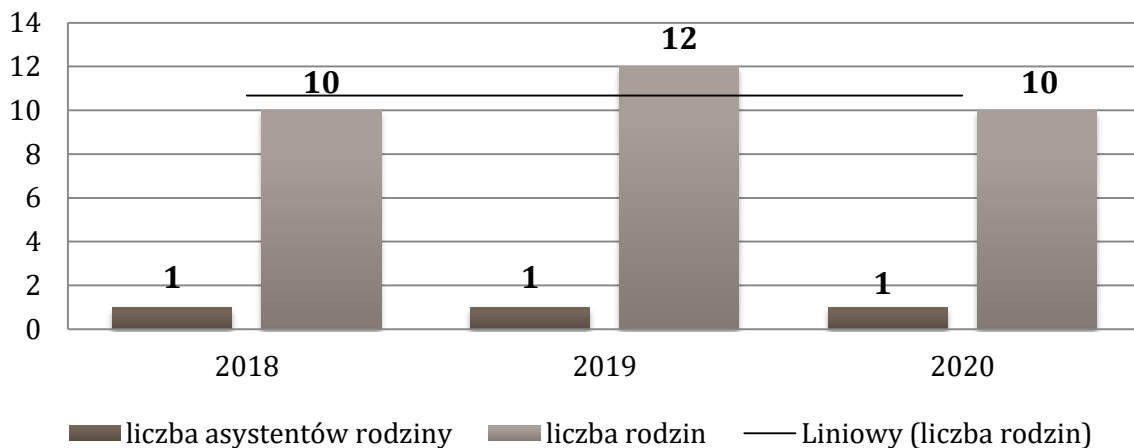
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kikole realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku. Kładzie ona nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W GOPS w Kikole zatrudniony jest jeden asystent rodziny. W 2020 roku w ramach realizacji ustawowego zadania prowadził on pracę w 10 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostawała na stałym poziomie, natomiast liczba rodzin objętych jego wsparciem nie ulegała znacznym wahaniom.

Wykres 21. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

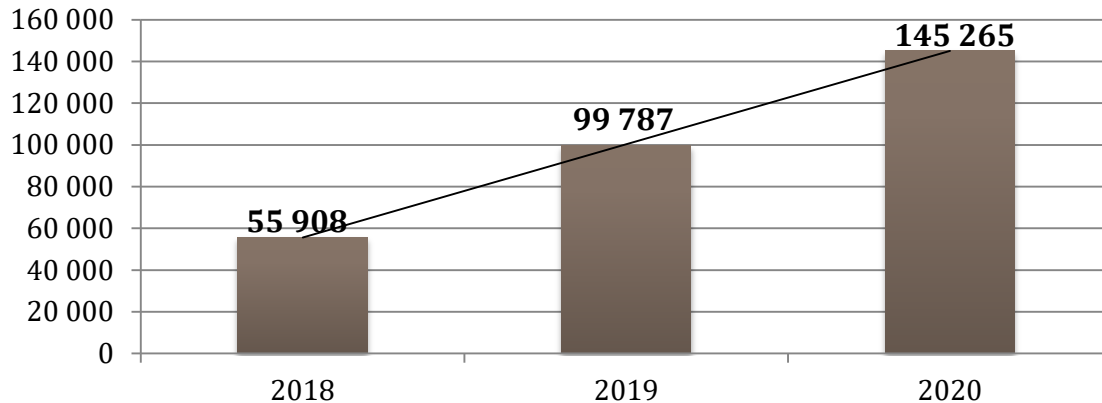
Rodziny z Gminy Kikół korzystają także z *Karty Dużej Rodziny*, przysługującej rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej i transportowej na terenie całego kraju. W 2020 roku mieszkańcom Gminy wydano 88 Kart Dużej Rodziny.

W omawianym roku w Gminie Kikół nie było *rodzin wspierających*, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

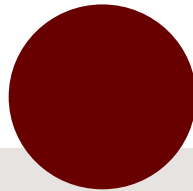
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 145 265 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020 uległa znacznemu wzrostowi.

Wykres 22. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W ramach wspierania rodziny Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: jednostki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki ochrony zdrowia.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich oraz samotnego rodzicielstwa;
- niski współczynnik dzietności;
- zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych;
- znaczny wzrost odpłatności GOPS za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

2. Wsparcie osób z niepełnosprawnością

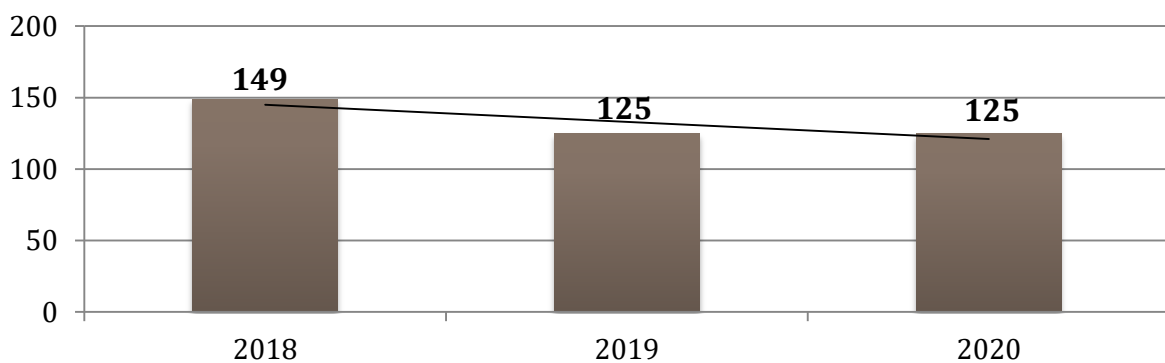
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Niepełnosprawność można rozpatrywać według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2020 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na **trzecim** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2020 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 125. Z prezentowanych danych wynika, że w porównaniu do 2018 roku liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa zmniejszeniu.

Wykres 23. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2018-2020. W 2018 roku przyznano 612 świadczeń na łączną kwotę 96 715,00,00 zł, w 2019 roku liczba świadczeń wyniosła 624 na kwotę 118 283,00 zł, z kolei w 2020 roku kształtowała się na poziomie 676 świadczeń na kwotę 145 782,00 zł. W odniesieniu do 2018 roku liczba przyznanych świadczeń uległa zwiększeniu.

Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba świadczeń	612	624	676
2	kwota świadczeń (zł)	96 715,00	118 283,00	145 782,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Od 2018 roku liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności uległa zmniejszeniu. W 2018 roku przyznano 1 502 świadczenia, w 2019 roku – 1 446, natomiast w 2020 roku – 1 230.

Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba świadczeń	1 502	1 446	1 230
2	kwota świadczeń (zł)	237 567,00	273 992,00	265 483,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2018 roku przyznano 752 świadczenia dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2019 roku – 795, natomiast w 2020 roku – 817. W porównaniu do 2018 i 2019 roku obserwowalny jest wzrost liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie, wzrosła także przeznaczana na ten cel kwota pieniężna.

Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba świadczeń	752	795	817
2	kwota świadczeń (zł)	119 015,00	150 824,00	176 341,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

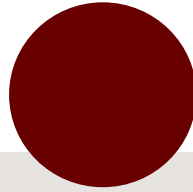
Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W 2020 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 360 świadczeń na łączną kwotę 222 010,00 zł.

Tabela 16. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba świadczeń	379	409	360
2	kwota świadczeń (zł)	201 510,00	251 172,00	222 010,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Na terenie Gminy Kikół od 2015 roku funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy „Koniczynka”, który w 2020 roku zapewniał kompleksowe wsparcie 43 pensjonariuszom. W placówce wyróżnia się następujące typy: A – dla osób psychicznie chorych, B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, C – dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. W programie terapii zajęciowej prowadzonej na terenie ŚDS znajduje się m.in. terapia kulinarna, arteterapia, socjoterapia, muzykoterapia, zooterapia, terapia zabawą, czy terapia przez sztukę. Projektowane działania uwzględniają także treningi, takie jak trening budżetowy i ekonomiczny, umiejętności i spędzania czasu wolnego, samoobsługi i zaradności życiowej oraz higieniczny. Uczestnicy objęci są także rehabilitacją i poradnictwem psychologicznym.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;
- znaczne zapotrzebowania na zasiłki opiekuńcze;
- niepełnosprawność jako jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej rodzinom zamieszkującym Gminę Kikół;
- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych.

3. Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

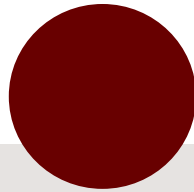
Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹².

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę to, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

Na terenie Gminy Kikół mieszkańcy mogą uzyskać wsparcie psychologiczne w Punkcie Interwencji Kryzysowej działającym przy GKRPA w Kikole, w którym dyżuruje psycholog.

¹² www.psychiatriapolska.pl

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi;
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹³. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021*, którego celem strategicznym jest „ograniczenie na terenie Gminy Kikół występowania negatywnych zjawisk będących konsekwencją nadużywania alkoholu poprzez zmniejszenie ilości wydawanych zezwoleń”¹⁴.

¹³ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

¹⁴ *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021*

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie Gminy Kikół mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu **uzależnienia**.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Gminna Komisja Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny

W 2020 roku alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdował się na **ósmym** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kikole działania, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2020 roku Komisja liczyła 6 członków. W 2020 roku przeprowadzili oni rozmowy z 22 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 10 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 22 osób uzależnionych od alkoholu. W 2020 roku członkowie GKRPA nie wystąpili do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec żadnej osoby. W stosunku do 2018 roku odnotowany został spadek liczby osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, z którymi przeprowadzono rozmowy, natomiast wzrosła liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia. Dane dotyczące działań GKRPA w Kikole podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	57	22	22
2	liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	20	10	10
3	liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	7	22	22
4	liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

W przypadku doświadczania problemu uzależnień, mieszkańcy Gminy mogą uzyskać pomoc w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym. Dyżury pełni tam specjalista terapii uzależnień. Punkt w 2020 roku był czynny średnio 8 godzin w miesiącu, a pomoc i wsparcie uzyskały w nim osoby uzależnione oraz współuzależnione. W 2020 roku w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym udzielono porad 22 osobom z problemem alkoholowym oraz 20 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym. Dane źródłowe wykazują, że na przestrzeni ostatnich lat liczba osób uzależnionych zgłaszających się po poradę do Punktu, utrzymywała się na stałym poziomie, a wzrostowi uległa liczba dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym, co świadczy zapotrzebowaniu na tego typu wsparcie wśród mieszkańców Gminy.

Wykres 24. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie Gminy Kikół działalności nie prowadziły natomiast żadne samopomocowe grupy ani kluby wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

W ciągu trzech ostatnich, omawianych lat, w 2018 i 2019 roku przeprowadzone zostały programy profilaktyczne z obszaru profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN wśród uczniów zamieszkujących Gminę. W 2019 roku:

- w programach z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowanych do dzieci i młodzieży wzięło udział 630 uczniów, 15 nauczycieli oraz 18 rodziców;
- w programach z obszaru profilaktyki selektywnej dla młodzieży z grup ryzyka uczestniczyło 54 uczniów i 5 nauczycieli;
- w programach z obszaru profilaktyki wskazującej wzięło udział 498 uczniów, a także 15 nauczycieli.

Natomiast w 2020 roku na terenie Gminy organizowane były inne programy profilaktyczne, w których łącznie uczestniczyło 1 058 uczniów, 35 nauczycieli oraz 18 rodziców. Szczegółowe informacje na temat uczestnictwa w poszczególnych programach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Liczba uczniów, nauczycieli i rodziców uczestniczących w innych programach profilaktycznych w 2020 roku.

	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba rodziców
Programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej	605	15	18
Programy z obszaru profilaktyki selektywnej	51	5	0
Programy z obszaru profilaktyki wskazującej	402	15	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 rok

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w Gminie Kikół. W 2020 roku wartość alkoholu sprzedanego wyniosła łącznie 5 655 851,97 zł w tym 2 603 020,16 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 314 558,33 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa), a także 2 738 273,48 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Oznacza to zatem, że najczęściej sprzedawanym rodzajem alkoholu były napoje wysokoprocentowe – stanowiły one 48% całości.

Rysunek 4. Łączna wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy Kikół w latach 2018-2020

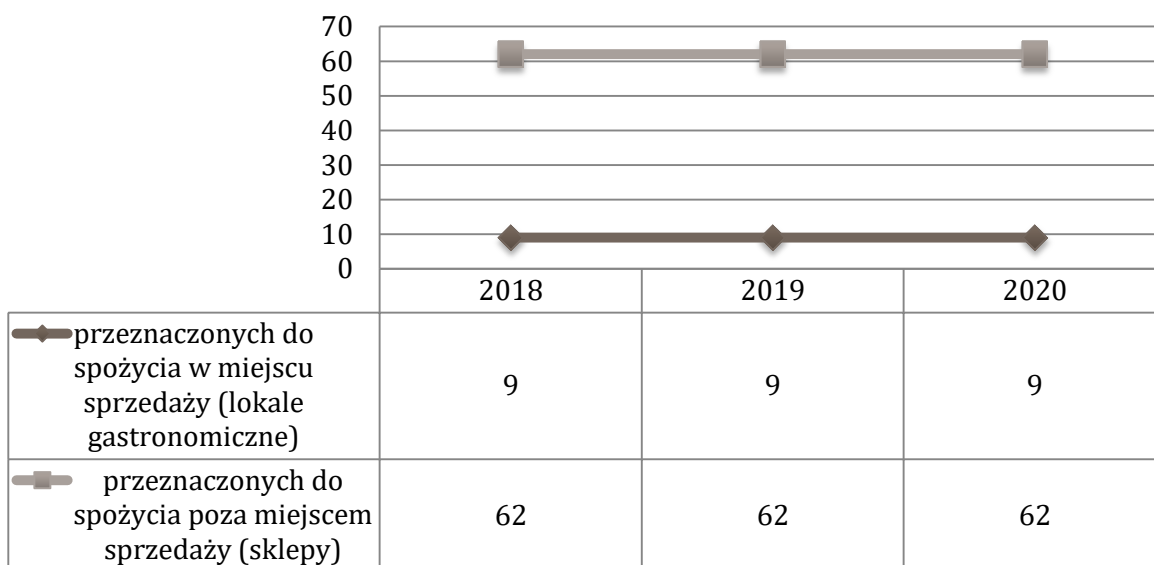
Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku na terenie Gminy Kikół znajdowało się łącznie 71 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 62 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 8 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne).

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu oraz liczba lokali gastronomicznych pozostawała na stałym poziomie.

Wykres 25. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Kikół na przestrzeni lat 2018-2020

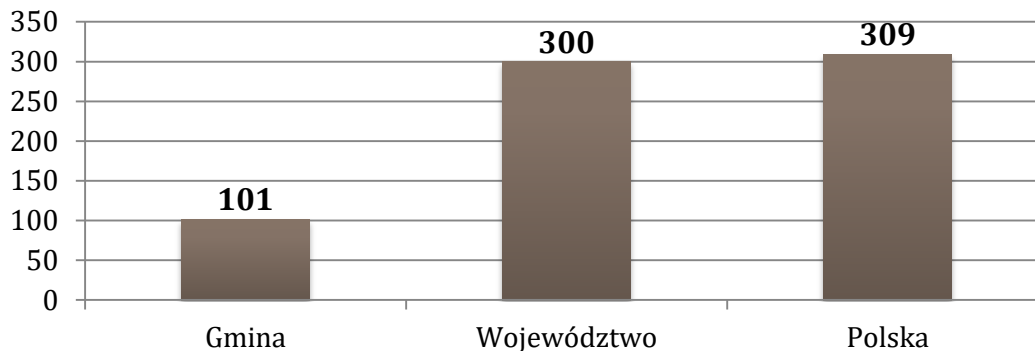

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Kikół, w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski. Jak wynika z przedstawionych na poniższym wykresie danych, w Gminie liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt jest znacznie mniejsza niż ma to miejsce w województwie i całej Polsce.

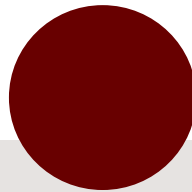

Wykres 26. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Kikół, województwie i całej Polsce w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- brak samopomocowych grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych i członków ich rodzin;
- brak realizacji programów rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN wśród uczniów zamieszkujących Gminę w 2020 roku;
- niewielka liczba podejmowanych oddziaływań profilaktycznych adresowanych do rodziców;
- zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w związku z występowaniem pandemii COVID-19.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Gminie Kikół zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi następujący przedstawiciele: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Posterunku Policji, placówki ochrony zdrowia, Sądu Rejonowego oraz Ochotniczej Straży Pożarnej.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie*.

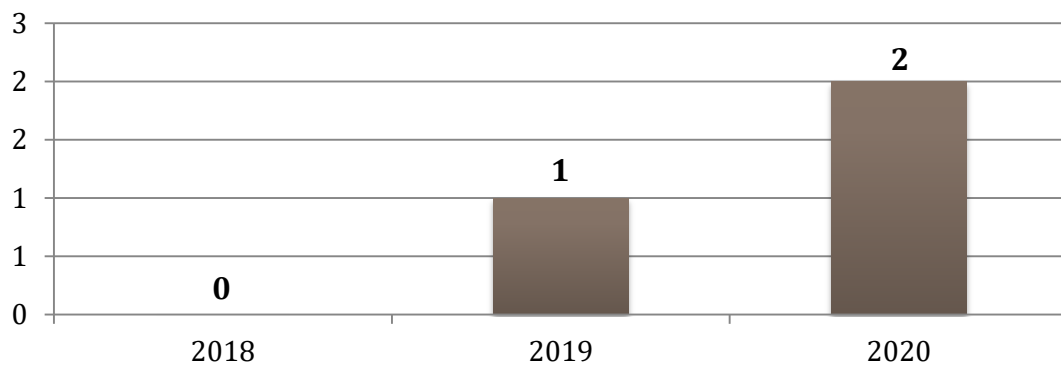

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie Gminy Kikół mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania **przemocy w rodzinie**.

Na przestrzeni lat 2018–2020 roku z powodu przemocy w rodzinie pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kikole otrzymały tylko 3 rodziny – miało to miejsce w 2019 roku (1 rodzina) oraz w 2020 roku (2 rodziny).

Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020. W omawianym okresie członkowie ZI spotykali się czterokrotnie, natomiast liczba powołanych grup roboczych w 2020 roku kształtowała się na poziomie 20, co oznacza, że w stosunku do dwóch poprzednich lat przyjęła najniższą wartość.

Tabela 19. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020

L.P.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba utworzonych grup roboczych	25	31	20
2	liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4

Źródło: Sprawozdanie z realizacją zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W 2020 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto w 18 rodzinach. Ponadto w omawianym roku sporządzono 14 formularzy „Niebieska Karta - C” oraz 14 formularzy „Niebieska Karta - D”, zakończono również 14 spraw w ramach procedury. Dynamika zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” jest następująca:

- w stosunku do 2018 roku zmniejszyła się liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”;
- podczas omawianych lat liczb rodzin, wobec których sporządzono formularze „Niebieska Karta - C” oraz „Niebieska Karta - D” uległa zmniejszeniu;

- podczas trzech ostatnich lat liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ulegała wahaniom;
- liczba rodzin objętych procedurą uległa zmniejszeniu.

Tabela 20. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

L.P.	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę	25	20	18
2	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta C”	25	13	14
3	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta D”	25	14	14
4	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	8	22	14
5	liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	33	27	18

Źródło: Sprawozdanie z realizacją zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Z danych uwzględnionych w *sprawozdaniu z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (PARPA G-1)* wynika, że w przedmiotowym roku członkowie Komisji przeprowadzili 10 rozmów interwencyjnych z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy, a także ta sama liczba sprawców przemocy była przez nich motywowanych do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc. W latach 2018-2019 GKRPA nie podejmowała omawianych działań wobec żadnego z mieszkańców Gminy.

Tabela 21. Dane statystyczne dotyczące działań GKRPA w latach 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	prowadzenie rozmowy interwencyjnej z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy	0	0	10
2	motywowanie sprawcy przemocy do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc	0	0	10
3	motywowanie dorosłych ofiar przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy	0	0	0
4	poinformowanie o lokalnej ofercie pomocy dla dzieci krzywdzonych	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych działającej na terenie Gminy Kikół w latach 2018-2020 kontaktowali się z 10 osobami doznającymi przemocy, kolejnymi 10 osobami, które ją stosowały oraz z 15 osobami, które mogły być świadkami przemocy w rodzinie.

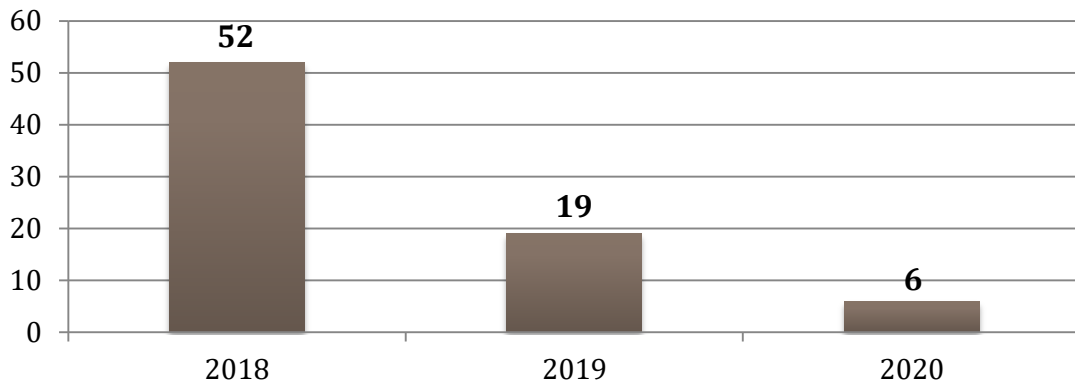
Tabela 22. Dane dotyczące liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	osoby doznające przemocy w rodzinie	10	10	10
2	osoby stosujące przemoc w rodzinie	10	10	10
3	świadkowie przemocy w rodzinie	15	15	15

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie Gminy Kikół funkcjonuje Punkt Interwencji Kryzysowej, którego działalność nadzorowana jest przez członków GKRPA. Na przestrzeni lat 2018-2020 widoczny jest znaczny spadek liczby osób korzystających z poradnictwa i pomocy udzielanego w Punkcie. W 2020 roku skorzystało z niego tylko 6 osób – to aż o 88% mniej niż w 2018 roku oraz o 68% mniej w porównaniu do 2019 roku.

Wykres 28. Liczba osób korzystających z poradnictwa i pomocy udzielanego przez Punkt Interwencji Kryzysowej w latach 2018-2020

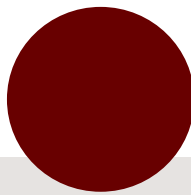
Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego podnoszą swoje kompetencje uczestnicząc w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wśród działań, które zostały przeprowadzone na terenie Gminy w 2020 roku w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, należy wyszczególnić:

- prowadzenie przez GKRPA Punktu Interwencji Kryzysowej, z pomocy którego w omawianym roku skorzystało 6 osób;
- przeprowadzanie działań profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców poprzez zorganizowanie w szkołach programów profilaktycznych – spektakli i warsztatów;
- prowadzenie poradnictwa pedagogicznego dla uczniów w zakresie rozwiązywania trudności powstających na tle konfliktów rodzinnych.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost liczby rodzin objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu występowania przemocy w rodzinie;
- znaczny spadek liczby osób korzystających z poradnictwa i pomocy udzielanego w Punkcie Interwencji Kryzysowej, przy jednoczesnym występowaniu przemocy domowej na terenie Gminy.

6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

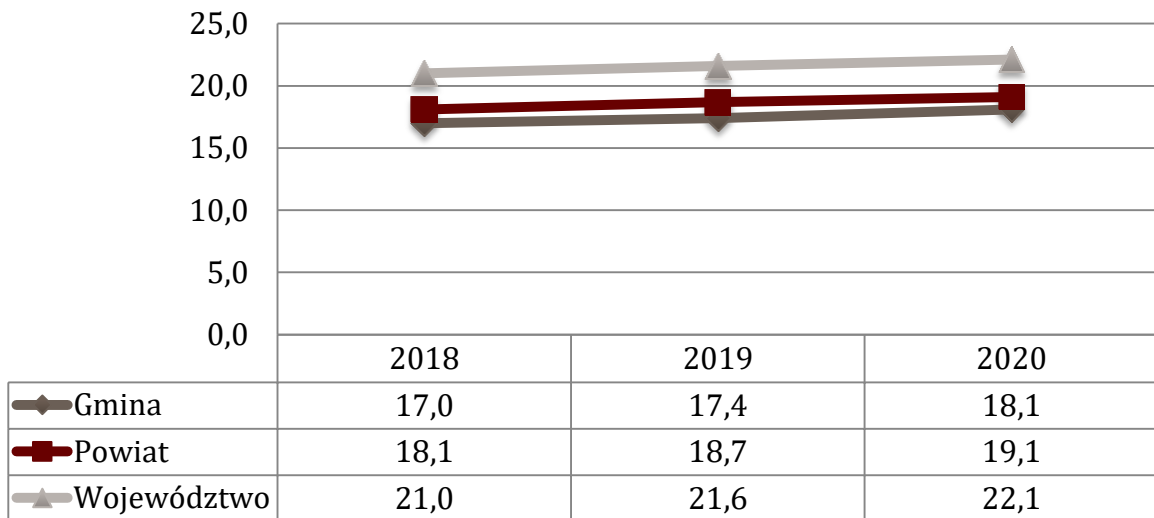
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Z danych GUS wynika, że w 2020 roku odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w Gminie Kikół jest niższy zarówno w porównaniu do powiatu lipnowskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie, powiecie i województwie systematycznie ulegał wzrostowi. Różnica między 2018, a 2020 rokiem w Gminie Kikół wynosi 1,1 pp., a w powiecie lipnowskim i województwie kujawsko-pomorskim 1 pp. Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

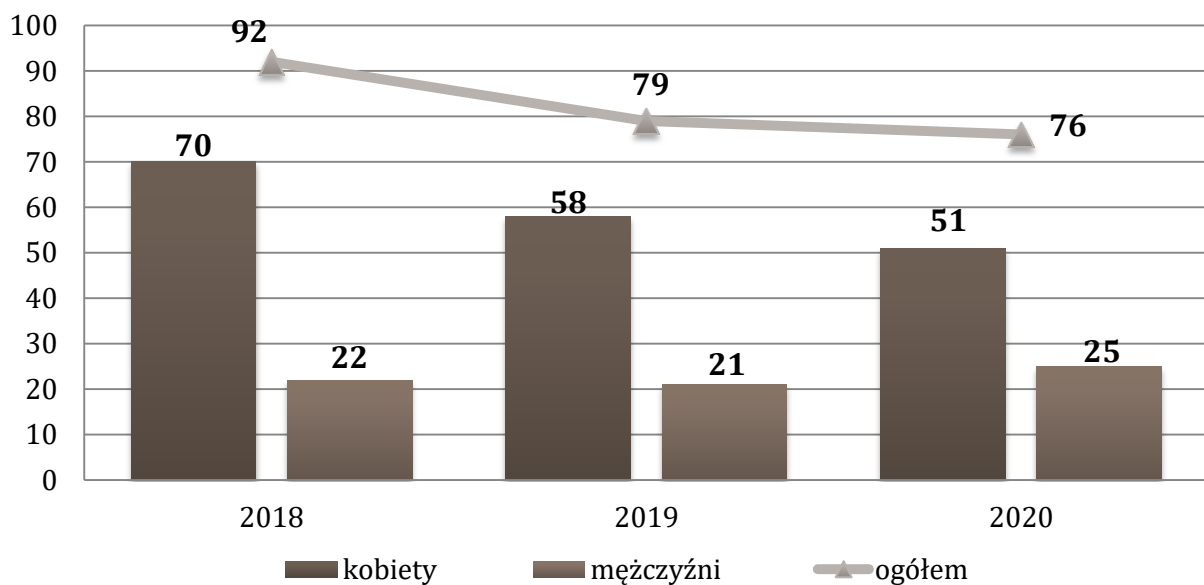
Wykres 29. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba mieszkańców Gminy w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2020 roku –76. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 51, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 25. W stosunku do 2018 roku dostrzec można spadek liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 30. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020

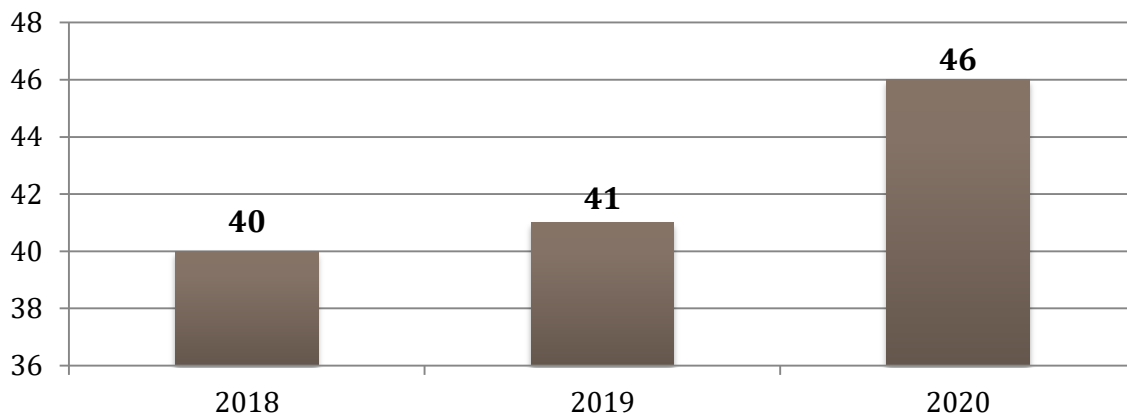

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kikole realizował usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2020 roku objętych tego typu usługami było 46 osób, w roku 2019 – 41, a w roku 2018 – 40. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczny jest wzrost w zakresie liczby osób objętych usługami opiekuńczymi.

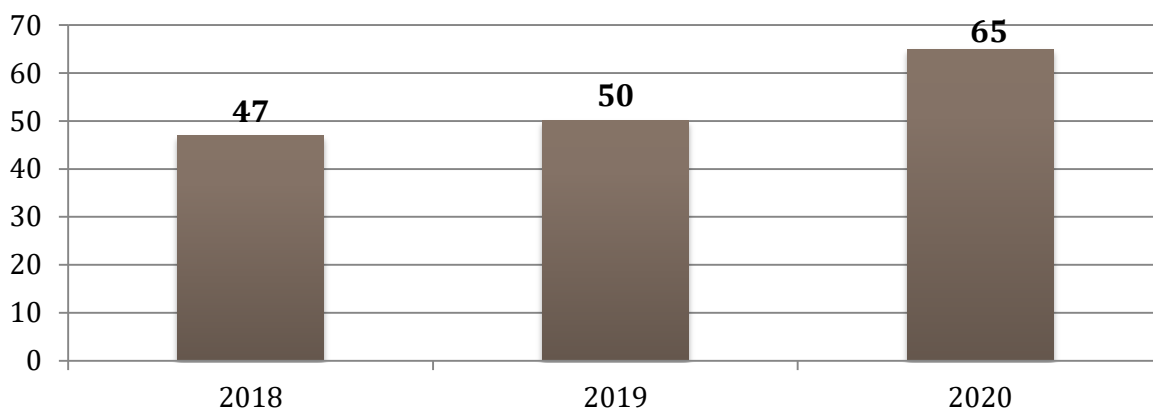
Wykres 31. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak to ma miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2020 roku omawiany zasiłek pielęgnacyjny został przyznany 65 mieszkańcom Gminy powyżej 75 roku życia. Na przestrzeni omawianych lat liczba przyznanych zasiłków systematycznie wzrastała.

Wykres 32. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2018-2020 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

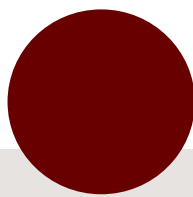
Liczbę osób, którym opłacono pobyt w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje poniższa tabela. Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W 2020 roku, w porównaniu do poprzednich lat, liczba osób przebywających w DPS kształtowała się na niższym poziomie, zmniejszeniu uległa także przeznaczona na ten cel kwota świadczeń.

Wykres 33. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba osób	10	9	8
2	kwota świadczeń (zł)	319 662,00	282 674,00	276 601,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Ważną rolę w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz integracji społecznej osób starszych odgrywa Klub Seniora „Jesienny Liść”, Związek Emerytów i Rencistów, a także Ośrodek Kultury Gminy Kikół, jak również Gminna Biblioteka Publiczna. W ramach ich działalności całorocznie, a szczególnie w okresie ferii i wakacji odbywają się różnotematyczne zajęcia dedykowane seniorom zamieszkującym Gminę.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych;
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności;
- wzrost liczby osób korzystających z usług opiekuńczych i zasiłków pielęgnacyjnych.

7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

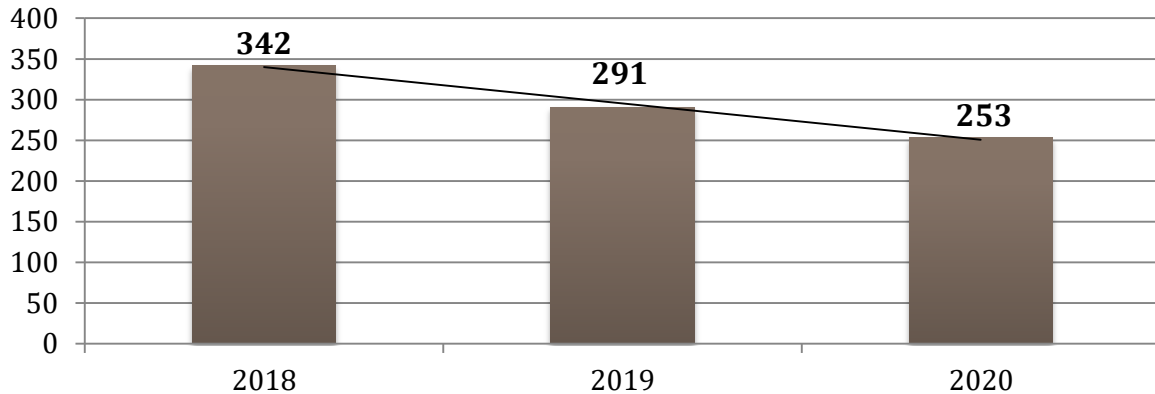
Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2020 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na **pierwszym** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2020 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kikole z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 253. Na przestrzeni lat 2018-2020 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. W porównaniu do 2018 roku liczba rodzin zmniejszyła o 26%.

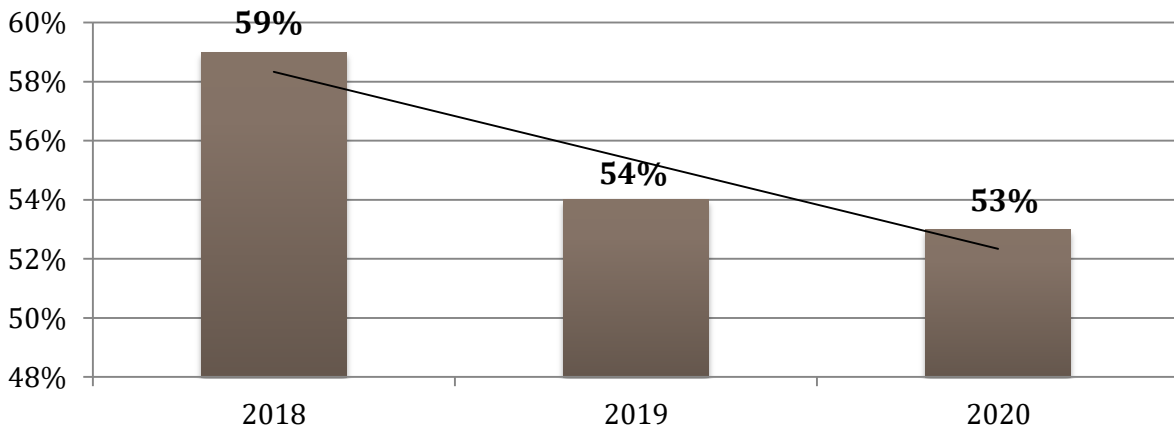
Wykres 34. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich obserwowany jest jego znaczny spadek – z 59% w 2018 roku do 53% w 2020 roku.

Wykres 35. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2018-2020

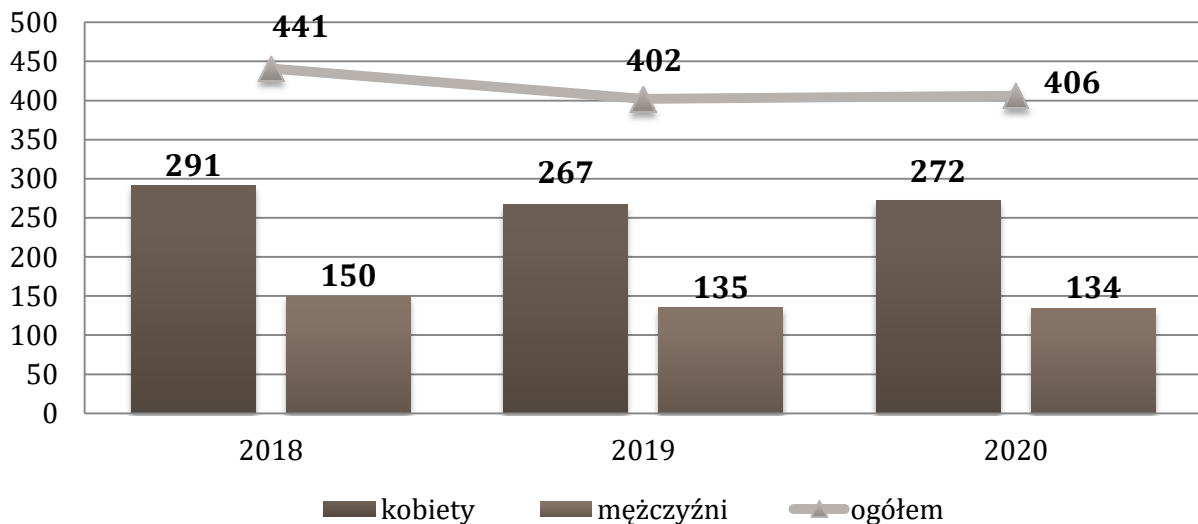

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Na koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 406 mieszkańców Gminy Kikół. Oznacza to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 1% i jednoczesny spadek w porównaniu do roku 2018 o 8%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2020 roku więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 272, liczba mężczyzn – 134).

Wykres 36. Mieszkańcy Gminy Kikół zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018–2020 (stan na koniec grudnia)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 9,2% mieszkańców Gminy Kikół, przy czym udział kobiet był ponad dwukrotnie większy od mężczyzn. Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy w stosunku do 2019 roku zwiększył się 0,2 pp. W całym województwie osoby bezrobotne stanowiły w 2020 roku 6% wszystkich mieszkańców, a więc sytuacja w Gminie była pod tym względem mniej korzystna zarówno w odniesieniu do województwa kujawsko-pomorskiego, jak również powiatu lipnowskiego (3,8%).

Tabela 23. Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy Kikół zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2018-2020 w porównaniu do powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego (w procentach, stan na koniec grudnia)

Lp.	wyszczególnienie		2018	2019	2020
1	Gmina	mężczyźni	6,0	5,5	5,6
		kobiety	14,5	13,2	13,6
		ogółem	9,8	9,0	9,2
2	Powiat	mężczyźni	1,8	1,7	2,2
		kobiety	6,0	5,4	5,7
		ogółem	3,7	3,4	3,8
3	Województwo	mężczyźni	4,2	3,8	4,7
		kobiety	7,4	6,6	7,4
		ogółem	5,7	5,1	6,0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy zatem do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwanie bezrobotnych mieszkańców Gminy Kikół oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców, w porównaniu do powiatu lipnowskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego. W latach 2018-2020 ich udział w Gminie ulegał wahaniom – w 2020 roku osoby długotrwanie bezrobotne stanowiły 62,1% wszystkich zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Sytuacja w Gminie prezentowała się gorzej w odniesieniu do powiatu, ale korzystniej w porównaniu do całego województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 24. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Kikół oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu lipnowskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018-2020 (stan na koniec grudnia)

Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020	
1	Gmina	liczba osób	284	264	252
		udział (%)	64,4	65,7	62,1
2	Powiat	liczba osób	2 410	2 075	2 169
		udział (%)	61,4	58,6	59,5
3	Województwo	liczba osób	42 021	35 460	40 683
		udział (%)	57,8	55,4	55,3

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że w stosunku do 2018 roku nastąpił spadek udziału osób mających w mniej niż 25 lat, mniej niż 30 lat oraz powyżej 50 roku życia. Największy spadek odnotowany został w kategorii wiekowej do 25 lat, wynosił on 2,7 pp.

Tabela 25. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Kikół w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020 (stan na koniec grudnia)

Lp.	kategoria wiekowa	2018		2019		2020	
		liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
1	do 25 roku życia	76	17,2	72	17,9	59	14,5
2	do 30 roku życia	147	33,3	125	31,1	125	30,8
3	powyżej 50 roku życia	102	23,1	96	23,9	87	21,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W ramach aktywizacji zawodowej bezrobotni mieszkańcy Gminy Kikół w 2020 roku mogli uczestniczyć w pracach społecznie użytecznych, do których w omawianym roku przystąpiło 41 osób, a na których realizację wydatkowano kwotę w wysokości 28 343 zł.

Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie w omawianym roku realizował następujące programy aktywizujące i projekty, adresowane do mieszkańców powiatu lipnowskiego. Wśród nich wymienić należy:

- Projekt pozakonkursowy *Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie lipnowskim (V)* realizowany przez PUP w Lipnie Os priorytetowa I. Rynek pracy otwarty dla wszystkich” Działanie: 1.1 „Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty

pozakonkursowe, Poddziałanie 1.1.1 „Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego” Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020;

- Projekt *Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w powiecie lipnowskim (IV)*, realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020;
- Projekt pozakonkursowy *Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie lipnowskim (IV)*;
- Projekt *Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w powiecie lipnowskim (IV)*, realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

W związku z pandemią COVID-19 oraz wprowadzonymi obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzaniem obostrzeniami oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególną uwagę na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy;
- znaczna dysproporcja w zakresie płci osób pozostających bez pracy (większa ilość kobiet nie posiadających zatrudnienia);
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

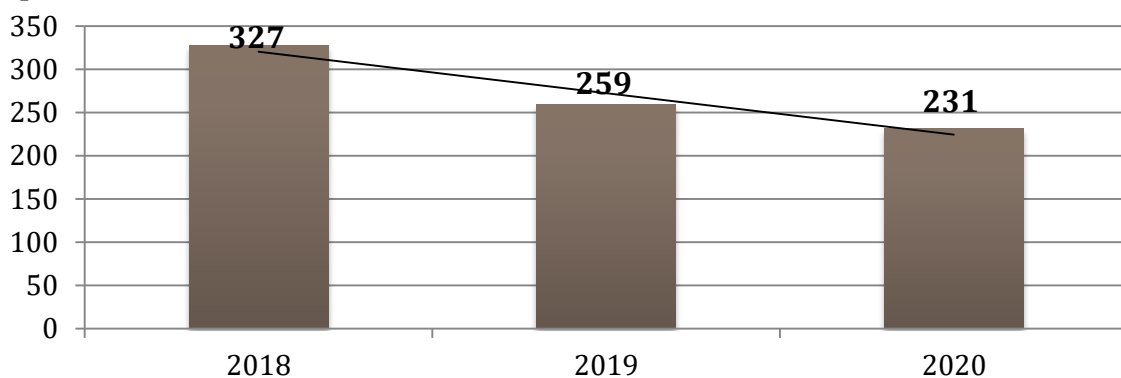
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2020 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na **drugim** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2018-2020 spadkowi. W 2018 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 327 rodzin, w 2019 roku – 259, natomiast w 2020 roku – 231.

Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku zasiłki stałe pobierało 47 osób, tj. o 8% mniej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 6% mniej w stosunku do 2018 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2020 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 231 – co oznacza spadek o 11% w stosunku do roku 2019 i spadek o 21% w odniesieniu do roku 2018. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2020 roku 325 osobom, czyli większej liczbie osób niż w 2019 roku (o 15%) i 2018 roku (o 22%).

Tabela 26. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2020

Lp.	rodzaj zasiłku	2018		2019		2020	
		liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
1	zasiłek stały	50	261 720 zł	51	267 614 zł	47	239 897 zł
2	zasiłek okresowy	291	748 897 zł	259	760 902 zł	231	715 823 zł
3	zasiłek celowy	266	167 228 zł	283	244 602 zł	325	414 447 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kikole od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. W 2020 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 272 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 326 osobom. W ciągu ostatnich trzech lat liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne uległa zwiększeniu (w odniesieniu do 2018 roku odnotowano wzrost na poziomie aż 93%), z kolei liczba otrzymujących świadczenie niepieniężne zmniejszyła się o 25%.

Tabela 27. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020

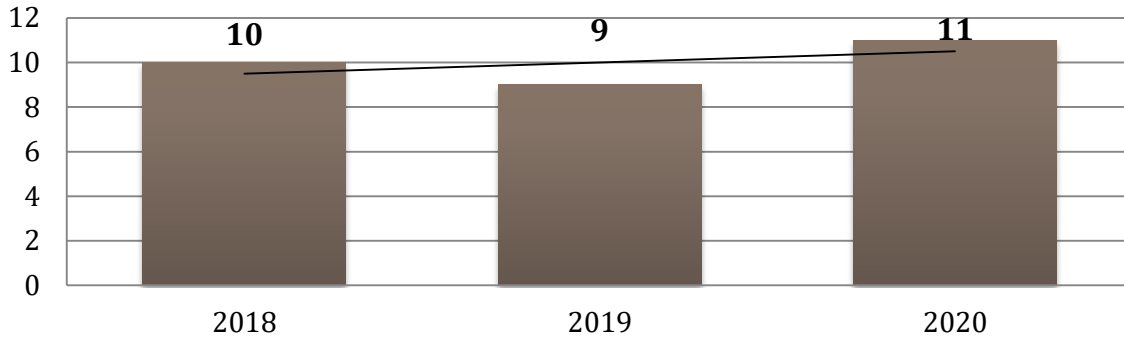
Lp.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	świadczenie pieniężne	141	202	272
2	świadczenie niepieniężne	437	400	326

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2020 roku świadczenie pieniężne w formie *dotatków mieszkaniowych* otrzymało 11 gospodarstw domowych, w 2019 roku było to 9 gospodarstw domowych, natomiast w 2018 roku – 10.

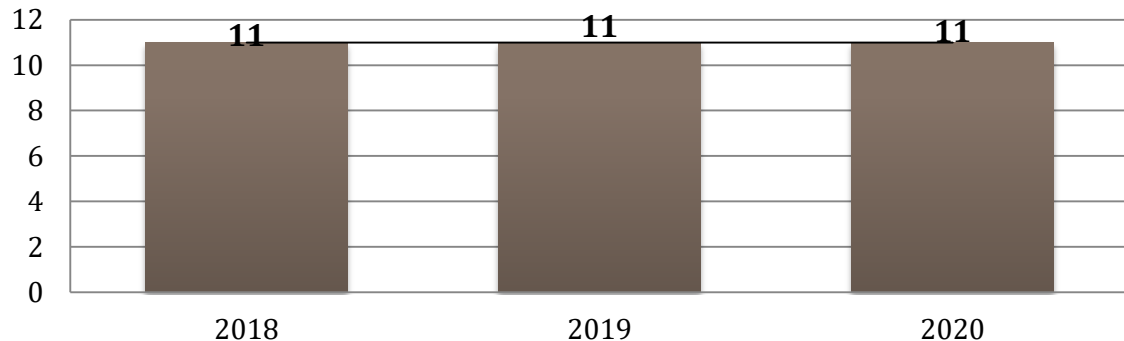
Wykres 38. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba lokali socjalnych w Gminie Kikół wynosiła 11 i utrzymywała się na stałym poziomie.

Wykres 39. Liczba lokali socjalnych w Gminie Kikół w latach 2017-2019

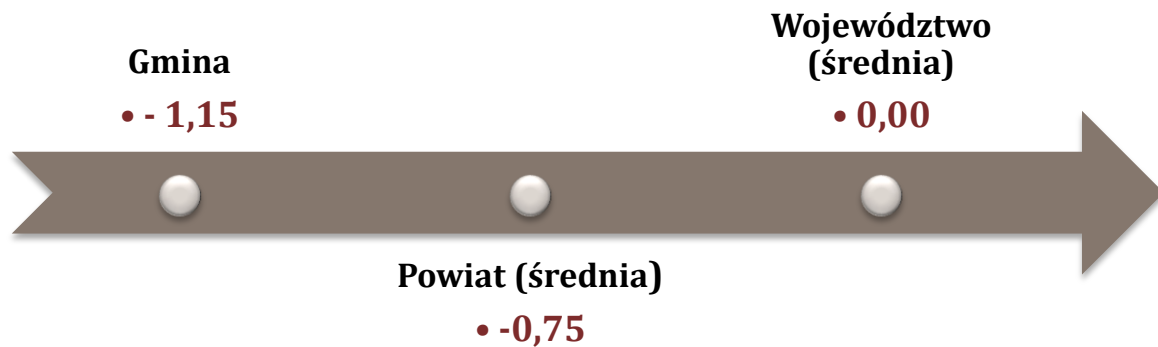
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w 2019 roku kształtowała się w Gminie Kikół na niższym poziomie, niż ma to miejsce na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu lipnowskiego. Na wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja

Gminy jest korzystniejsza. W omawianym roku w Gminie Kikół był on ujemny i wynosił -1,15.

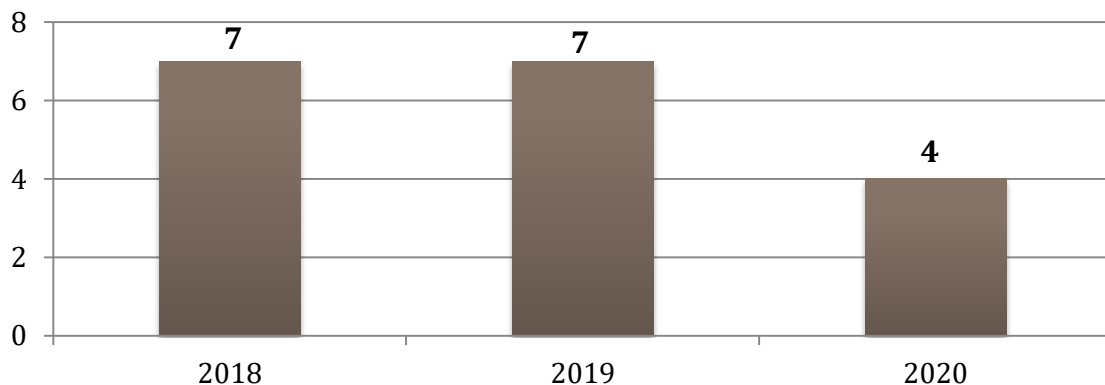
Rysunek 5. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim w 2019 roku

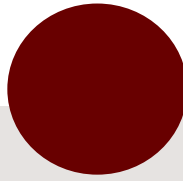
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2020 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymały 4 rodziny. Informacje w tym zakresie na przestrzeni lat 2018-2020 przedstawia poniższy wykres. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z GOPS wskazują na to, że problem bezdomności na terenie Gminy w stosunku do 2018 roku uległ zmniejszeniu.

Wykres 40. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- występowanie problemu bezdomności;
- niekorzystny wskaźnik barometru ubóstwa na terenie Gminy;
- ubóstwo jako jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej rodzinom zamieszkującym Gminę Kikół;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

9. Problem przestępczości

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

W 2020 roku w Gminie Kikół odnotowano szacunkowo 115 przestępstw. Analizując dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2018-2020 można zauważyć, iż liczba popełnionych przestępstw ulegała wahaniom.

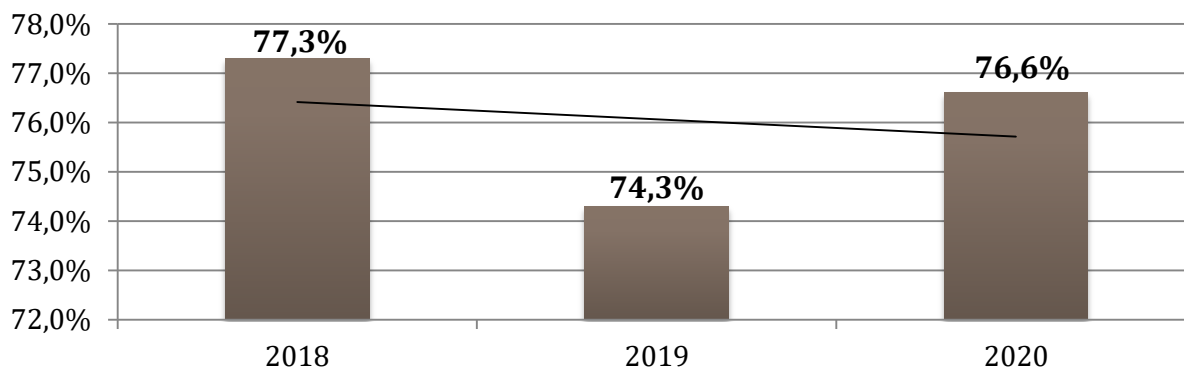
Wykres 41. Szacunkowa liczba przestępstw stwierdzonych w Gminie Kikół na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
kryminalne	100	77	78
przeciwko mieniu	46	37	50
drogowe	17	18	17
gospodarcze	9	8	16
przeciwko życiu i zdrowiu	3	4	3
OGÓŁEM	130	108	115

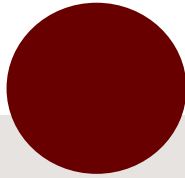
Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Rozpatrując kwestię wykrywalności przestępstw na terenie Gminy Kikół można zauważyć, że w 2020 roku wskaźnik przyjmował taką samą wartość jak na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (76,6%) i jednocześnie wyższą niż w całej Polsce (73%). Dane statystyczne pokazują, że na przestrzeni trzech ostatnich lat ulegał on wahaniom.

Wykres 42. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w Gminie Kikół w latach 2018-2020

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Obszary problemowe

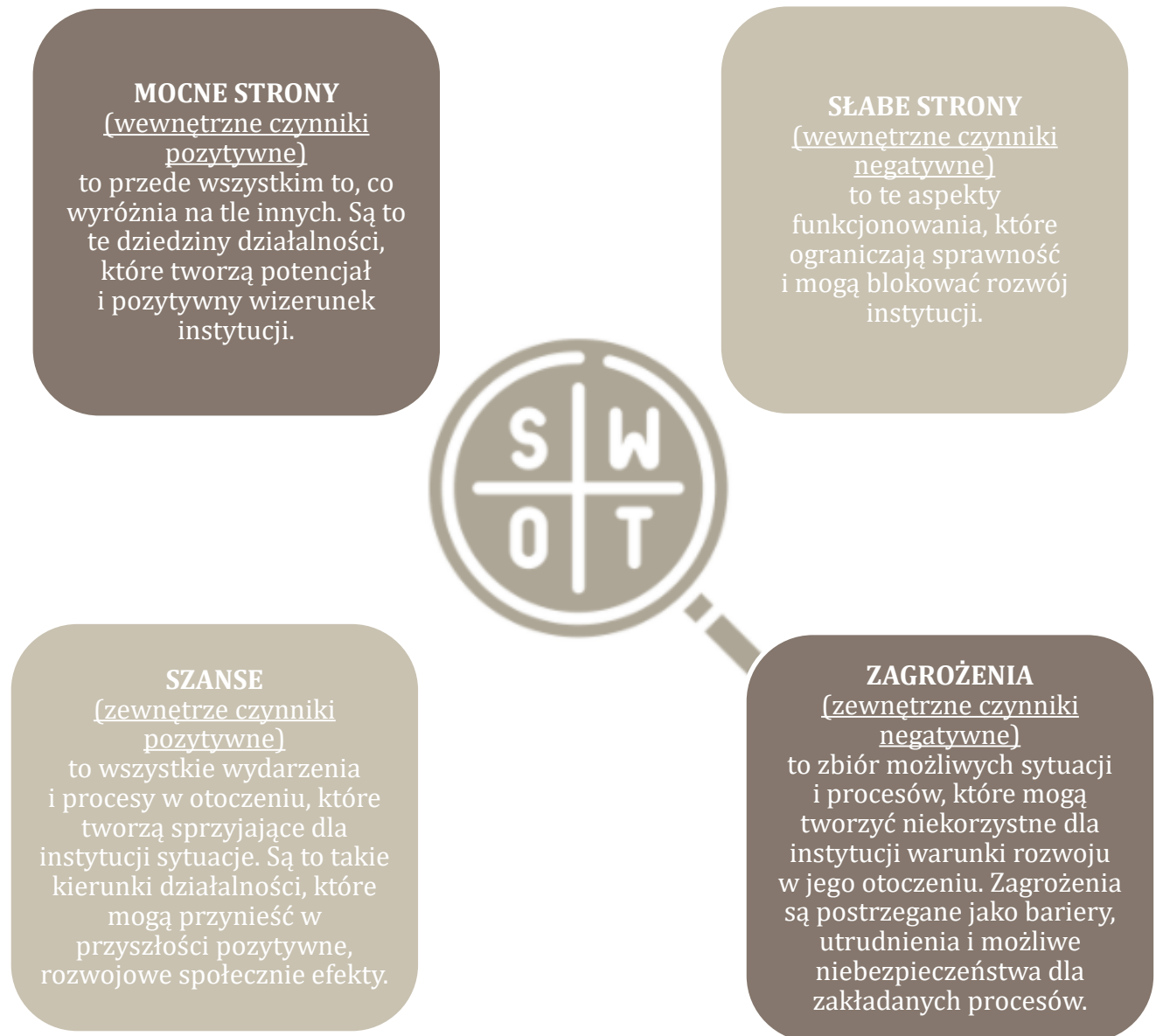
W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- stosunkowo niski wskaźnik wykrywalności przestępstw w Gminie;
- wzrost szacunkowej liczby popełnionych przestępstw przeciwko mieniu na terenie Gminy na przestrzeni lat 2018-2020.

10. Analiza SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot. Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

MOCNE STRONY

- Korzystna lokalizacja.
- Rozwinięta sieć dróg pozwalająca na dobrą komunikację.
- Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych.
- Efektywna i innowacyjna polityka oświatowa – rozwinięta sieć szkół podstawowych i przedszkoli.
- Funkcjonowanie Klubu Malucha i Punktu Opieki Diennej nad Dziećmi.
- Rozwinięta działalność Ośrodka Kultury Gminy Kikół (w tym organizacja zajęć dla osób starszych).
- Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
- Zmniejszający się wskaźnik deprivacji lokalnej.
- Spadek liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.
- Funkcjonowanie „Karty Dużej Rodziny”.
- Spadek wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej.
- Funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy „Koniczynka” oraz Klubu Seniora „Jesienny Liść”, a także Związku Emerytów i Rencistów.
- Lokale socjalne znajdujące się w zasobach mieszkaniowych Gminy.
- Szkoły podstawowe – prowadzone zajęcia dodatkowe, programy profilaktyczne i wychowawcze oraz działalność specjalistów (pedagog, psycholog, logopeda), realizacja zajęć w ramach indywidualnych potrzeb edukacyjnych.
- Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców: GOPS, GKRPA, OKGK, GBP.
- Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych dzięki funkcjonowaniu Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego oraz Punktu Interwencji Kryzysowej.
- Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.

SŁABE STRONY

- Utrzymujący się na przestrzeni ostatnich lat ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego.
- Spadek liczby mieszkańców.
- Niski współczynnik dzietności.
- Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.
- Ujemne saldo migracji wewnętrznych.
- Wzrost zapotrzebowania na zasiłki opiekuńcze i pielęgnacyjne.
- Brak funkcjonujących samopomocowych grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
- Wysoki odsetek rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, ubóstwa i niepełnosprawności.
- Brak placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
- Znacznie wyższa liczba osób przypadająca na 1 przychodnię w Gminie w porównaniu do całego powiatu lipnowskiego.
- Występowanie problemu bezdomności.
- Stosunkowo niski wskaźnik wykrywalności przestępstw.
- Samotność i izolacja osób starszych.
- Znacznie wyższa stopa bezrobocia na terenie Gminy w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego.
- Niewystarczająca liczba kampanii społecznych skierowanych do mieszkańców, a w szczególności rodziców.
- Brak mieszkań chronionych.
- Brak rodzin wspierających.
- Utrzymujący się na przestrzeni ostatnich lat wysoki udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy.
- Stosunkowo niewielka liczba rodziców objętych programami profilaktycznymi z zakresu uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

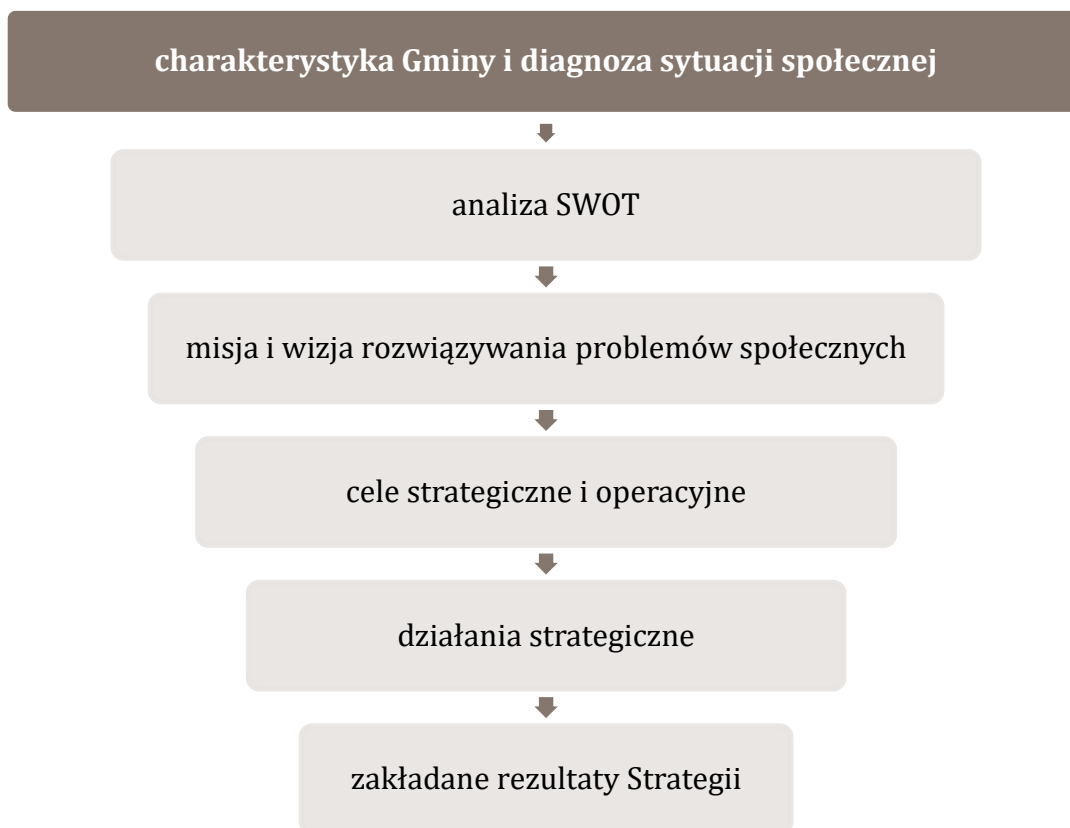
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">• Rozwój gospodarczy Gminy.• Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.• Promocja Gminy w całej Polsce.• Utworzenie nowych miejsc pracy.• Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.• Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.• Zewnętrzne źródła finansowania, między innymi z Unii Europejskiej.• Rozwój cywilizacyjny, nowe technologie informatyczne.• Polityka senioralna oraz prorodzinna państwa.• Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.• Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.• Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.• Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.• Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.	<ul style="list-style-type: none">• Starzejące się społeczeństwo.• Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią COVID-19.• Przepisy prawne utrudniające wprowadzania nowych rozwiązań.• Wykluczenie cyfrowe części mieszkańców, przede wszystkim osób starszych.• Odływ ludzi młodych z terenu Gminy.• Niedostosowanie oferty kształcenia do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy.• Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.• Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.• Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.• Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.• Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.• Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.• Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.• Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.• Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.

IV. Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji (w tym wskaźników monitoringowych), ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza diagnostyczna przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Kikół została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej.

Brzmi ona następująco:

Gmina Kikół to przykład jednostki terytorialnej dążącej do inkluzji i aktywizacji społeczno-zawodowej wszystkich swoich mieszkańców, poprzez właściwą działalność administracji samorządowej i organizacji pozarządowych, wykorzystująca posiadany potencjał społeczny, gospodarczy, kulturalny i przyrodniczy.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół jest realizowanie lokalnej polityki społecznej opartej na współpracy międzyinstytucjonalnej, której celem jest wzrost jakości życia mieszkańców dzięki wspieraniu i zaspokajaniu ich potrzeb w celu integralnego rozwoju Gminy, poprzez wykorzystywanie zasobów społeczności lokalnej, uwzględniających istotne uwarunkowania środowiskowe.

2. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania. Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

CEL STRATEGICZNY NR 1

ZINTEGROWANY I EFEKTYWNY SYSTEM WSPIERANIA RODZIN.

Cel operacyjny nr 1				
Wsparcie rodzin w zakresie prawidłowego sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.				
Zadania przewidziane do realizacji	Zakładane rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2021- 2031	GOPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	2021- 2031	GOPS	Budżet Gminy
Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego, psychologicznego i pedagogicznego.	Poprawa funkcjonowania rodzin.	2021- 2031	GOPS, UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Rok: 2022 2024 2026 2028 2030	GOPS, UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci, które nie mogą mieć zapewnionej opieki w rodzinie naturalnej.	2021- 2031	GOPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie potrzeb bytowych rodziny – wsparcie materialne i niematerialne.	Poprawa warunków bytowych rodzin.	2021- 2031	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 2

Wspomaganie prawidłowej socjalizacji dzieci i młodzieży oraz działalność na rzecz integracji rodzin oraz wzmacniania więzi rodzinnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych.	2021- 2031	GOPS, jednostki oświatowe	Bez kosztów
Inicjowanie działań mających na celu powstawanie świetlic wiejskich i wspieranie ich działalności.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.	2021-2031	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Współpracowanie z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	2021- 2031	GOPS, jednostki oświatowe	Bez kosztów
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Wzrost poziomu edukacji w szkołach.	2021- 2031	UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi oraz dzieci i młodzieży.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	2021- 2031	UG, GOPS, OKGK, GBP, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych rozwijających zainteresowania.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, rozwój ich zainteresowań.	2021- 2031	UG, GOPS, OKGK, GBP, jednostki oświatowe.	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa bytu dzieci z rodzin o ograniczonych finansach.	2021-2031	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 2

DOSKONALENIE SIECI WSPARCIA DOSTOSOWANA DO POTRZEB OSÓB ZALEŻNYCH (Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, NIESAMODZIELNYCH ORAZ SENIORÓW).

Cel operacyjny nr 1

Rozwój systemu wsparcia, aktywizacji i inkluzji społecznej osób z niepełnosprawnościami i niesamodzielnych poprzez wykorzystanie zasobów w postaci dostępnych form pomocy instytucjonalnej, opiekuńczo-wychowawczej i materialno-finansowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Podejmowanie działań na rzecz skutecznej integracji osób z niepełnosprawnościami poprzez organizację imprez sportowych/turystycznych/rekreacyjnych.	Zwiększenie poziomu integracji społecznej osób zależnych. Zagospodarowanie czasu wolnego.	2021-2031	UG, OKGK, GBP, GOPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Rozwijanie działalności ŚDS „Koniczynka” oraz podejmowanie działań na rzecz utworzenia WTZ.	Rozwój działalności świadczonych usług przez ŚDS. Utworzenie WTZ.	2021-2031	GOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Promowanie i wspieranie powstawania grup samopomocowych dla osób z niepełnosprawnościami.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób z niepełnosprawnościami.	2021-2031	GOPS	Budżet Gminy
Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających	2021-2031	GOPS	Budżet Gminy
Dostosowanie infrastruktury gminnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Rok: 2021 2023 2025 2027 2029 2031	UG, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Fundusze Europejskie

Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych dla osób niesamodzielnych oraz z niepełnosprawnościami.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechniania.	2021-2031	GOPS, placówki opiekuńcze	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialno-finansowej osobom z niepełnosprawnościami.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnościami.	2021-2031	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwój procesu wczesnej interwencji, rozpoznania i leczenia dzieci z niepełnosprawnościami.	Zapewnienie wsparcia w optymalnym rozwoju dzieci z niepełnosprawnościami.	2021-2031	PPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowych.	Zapewnienie odpowiednich warunków kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami.	2021-2031	UG, PPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Prowadzenie i promowanie nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami zależnymi (np. teleopieka, teleaniół itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opiekuńczych dla osób zależnych.	2021-2031	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Cel operacyjny nr 2				
Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	Rozwój kompetencji zawodowych osób z niepełnosprawnościami.	2021-2031	GOPS, UG, PUP, PCPR, NGO	Budżet Gminy Budżet Powiatu
Poradzenie poradnictwa zawodowego dla młodzieży i dorosłych, niepełnosprawnych mieszkańców Gminy.	Zwiększenie wiedzy na temat możliwości podjęcia zatrudnienia.	2021-2031	PUP, placówki oświatowe, UG, GOPS, PCPR, PPP	Budżet Gminy PFRON
Działania mające na celu zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy poprzez wspieranie realizacji	Zwiększenie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	2021-2031	GOPS, PCPR, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON

zawodowej w miejscach pracy chronionej oraz na otwartym rynku pracy.				
Prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych do przedsiębiorców na temat możliwości zawodowych osób z poszczególnymi rodzajami niepełnosprawności.	Zwiększenie świadomości pracodawców na temat warunków zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.	2021-2031	GOPS, UG, PUP, PCPR, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Prowadzenie międzysektorowej współpracy na rzecz osób z niepełnosprawnościami pozostających bez zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami.	2021-2031	UG, GOPS, PCPR, PUP, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Środki Europejskie
Cel operacyjny nr 3				
Aktywizacja obywatelska i społeczno-kulturalna seniorów zamieszkujących Gminę.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów.	Wzrost aktywności fizycznej oraz poziomu integracji wśród osób starszych.	2021-2031	GOPS, UG, GBP, OKGK, NGO	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Rozwijanie działalności Klubu Seniora „Jesienny Liść” oraz Związku Emerytów i Rencistów	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	2021-2031	GOPS, UG, GBP, OKGK, NGO	Budżet Gminy
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów.	2021-2031	GOPS, UG, OKGK, GBP, placówki ochrony zdrowia, NGO	Budżet Gminy
Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Zaplanowanie działań w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby seniorów.	2021-2031	GOPS	Bez kosztów

Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych w odpowiedzi na potrzeby seniorów.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia.	2021-2031	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa seniorów.	2021-2031	GOPS, UG, OKGK, GBP, PP	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 3

PROMOWANIE PROFILAKTYKI PROZDROWOTNEJ ORAZ ROZWÓJ SIECI WSPARCIA DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I ICH RODZIN.

Cel operacyjny nr 1				
Wspomaganie prawidłowej socjalizacji dzieci i młodzieży oraz działalność na rzecz integracji rodzin oraz wzmacniania więzi rodzinnych.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	2021-2031	GOPS	Budżet Gminy
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	2021-2031	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	2021-2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość społeczną na temat uzależnień poprzez upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat uzależnień.	2021-2031	GOPS, UG, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Zwiększenie poziomu wiedzy i rozwój kompetencji członków GKRPA.	2021-2031	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie powstawania grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu (AA), dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych i ich rodzin	2021-2031	GOPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Prowadzenie poradnictwa w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym oraz Punkcie Interwencji Kryzysowej	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	2021-2031	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Wdrażanie efektywnego systemu profilaktyki i wczesnej interwencji dla dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz dążenie do podwyższenia wieku inicjacji alkoholowej i nikotynowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	2021-2031	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach oraz świetlicach wiejskich warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2021-2031	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	2021-2031	GOPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	2021-2031	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców	Zmniejszenie dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży poniżej 18 r.ż.	2021-2031	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na

dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.					sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym.	Zmniejszenie dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży poniżej 18 r.ż.	2021-2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	
Cel operacyjny nr 3					
Wzmacnianie pożądanych postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców oraz stworzenie bazy informacji na temat dostępnych form pomocy w przypadku problemu uzależnień wśród mieszkańców Gminy.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania	
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	2021-2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	2021-2031	GOPS, GKRPA, UG, PP, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	
Utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	2021-2031	GOPS, GKRPA, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie	

				zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia uzależnienia.	Zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców na temat dostępnych form pomocy.	2021-2031	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4

ZINTENSYFIKOWANIE DZIAŁAŃ OPARTYCH NA KOMPLEKSOWYM I SKUTECZNYM SYSTEMIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.

Cel operacyjny nr 1

Zintensyfikowanie współdziałania podmiotów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy oraz rozwój istniejącego systemu wsparcia.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Czynności podejmowane w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	2021- 2031	GOPS, GKRPA, PP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2021-2031	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	2021- 2031	GOPS,GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji doświadczenia przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Udzielenie wsparcia osobom doświadczającym przemocy.	2021- 2031	GOPS, GKRPA, ZI, PP, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	2021- 2031	GOPS, GKRPA, ZI	Bez kosztów
Udzielanie poradnictwa w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym oraz Punkcie Interwencji Kryzysowej osobom stosującym i doświadczającym przemocy.	Poprawa dostępności do wsparcia dla osób doświadczających i stosujących przemoc.	2021- 2031	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Wzrost świadomości i wrażliwości społecznych w zakresie przejawów przemocy w rodzinie, zwiększenie wiedzy rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania oraz zwiększenie skuteczności działań prewencyjnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	2021-2031	GOPS, UG, GKRPA, ZI, PP, PCPR, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY KIKÓŁ NA LATA 2021-2031

Prowadzenie działań edukacyjnych dla rodziców podnoszących ich kompetencje wychowawcze i promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Rok: 2022 2024 2026 2028 2030	GOPS, UG, GKRPA, ZI, PP, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	2021-2031	GKRPA, ZI, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	2021-2031	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Wzrost świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie.	2021-2031	GOPS, UG, GKRPA, ZI, PP, OKGK, GBP, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5

PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ OSÓB ZAGROŻONYCH UBÓSTWEM.

Cel operacyjny nr 1				
Rozwój systemu wsparcia i inkluzji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	2021- 2031	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy pieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	2021-2031	GOPS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	2021- 2031	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności – przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc.	Udzielenie schronienia i wsparcia osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności.	2021- 2031	GOPS, PP, NGO	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6

ZMNIJSZENIE LICZBY OSÓB POZOSTAJĄCYCH BEZ ZATRUDNIENIA.

Cel operacyjny nr 1				
Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, a szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stąła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy.	2021- 2031	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby pozostających bez zatrudnienia mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	2021-2031	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	2021- 2031	GOPS, PUP	Budżet Gminy

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY KIKÓŁ NA LATA 2021-2031

Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 w publicznych placówkach umożliwiającą szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Spadek liczby bezrobotnych kobiet.	2021- 2031	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Zwiększenie wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	2021- 2031	GOPS, UG, PUP	Budżet Gminy
Pobudzanie i wzmacnianie systemu motywacji oraz przekazywanie praktycznych umiejętności w celu aktywnego poruszania się na rynku pracy.	Zwiększenie umiejętności poszukiwania zatrudnienia oraz mobilności na rynku pracy.	2021- 2031	GOPS, PUP	Budżet Gminy

3. Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 794 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie. Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy Kikół. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy Kikół. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Zawarte w dokumencie Strategii wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą musiały być w trakcie jej realizacji potwierdzane zapisami w uchwałach budżetowych na kolejne lata i wieloletnich prognozach finansowych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych w niniejszym dokumencie przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2019-2020, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację. W prognozie na lata 2021-2031 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną.

**Tabela 28. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Kikół na lata 2021-2031**

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2019	133 180	5 305 346	236 238	11 431 052	17 105 816
2020	62 888	5 546 309	193 231	13 143 247	18 945 675
PROGNOZA					
2021	64 460	5 684 966	198 061	13 471 828	19 419 316
2022	66 071	5 827 090	203 012	13 808 623	19 904 798
2023	67 722	5 972 767	208 087	14 153 838	20 402 417
2024	69 415	6 122 086	213 289	14 507 683	20 912 477
2025	71 150	6 275 138	218 621	14 870 375	21 435 288
2026	72 928	6 432 016	224 086	15 242 134	21 971 170
2027	74 751	6 592 816	229 688	15 623 187	22 520 449
2028	76 619	6 757 636	235 430	16 013 766	23 083 460
2029	78 534	6 926 576	241 315	16 414 110	23 660 546
2030	80 497	7 099 740	247 347	16 824 462	24 252 059
2031	82 509	7 277 233	253 530	17 245 073	24 858 360

Źródło: opracowanie własne

4. System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kikole.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 29. Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Kikół o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031”.	III kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	IV kwartał 2021 r. – IV kwartał 2031 r.
Etap III	Monitoring Strategii.	W miesiącu maju następnego roku za rok poprzedni począwszy od 2022 r. do 2031 r.
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od III kwartału 2021 r. do IV kwartału 2031 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii (ewaluacja ex-post).	IV kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

5. System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik GOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik GOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kikole. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami GOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych. Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji. Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa. Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kikole.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi Gminy Kikół do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukáže realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej

przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii (2020 rok) natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 30. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2020 roku)	Wartość docelowa (w 2031 roku)
1	Integralny system wsparcia rodzin.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	10	15
		Wartość współczynnika dzietności.	1,29	1,62
		Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w gminie.	21,6	18,2
		Liczba rodzin wspierających.	0	2
		Liczba placówek wsparcia dziennego.	0	1
		Liczba zorganizowanych warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	0	3
		Liczba żłobków/klubów dziecięcych.	2	3
		Liczba lokali socjalnych.	11	14
		2	Sieć wsparcia dostosowana do potrzeb osób zależnych (z niepełnosprawnościami, niesamodzielnych oraz seniorów).	Liczba funkcjonujących WTZ/ŚDS na terenie Gminy.
Liczba grup samopomocowych dla osób z niepełnosprawnościami.	0			1
Liczba miejsc użyteczności publicznej, która dostosowana została do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	0			3
Liczba zorganizowanych imprez na rzecz osób z niepełnosprawnością/starszych.	0			8
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	18,1			18,1
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych	0			6

3 Promowanie profilaktyki prozdrowotnej oraz rozwój sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.	skierowanych do przedsiębiorców nt. możliwości zawodowych osób z poszczególnymi niepełnosprawnościami.		
	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych o dostępnych formach aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	0	6
	Liczba funkcjonujących Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin.	1	1
	Liczba grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych i współuzależnionych.	0	1
	Liczba przeprowadzonych warsztatów dla rodziców z zakresu profilaktyki uzależnień.	1	10
	Średnia liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.	0	300
	Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.	101	140
	Liczba osób, wobec których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu przez członków GKRPA.	22	30

4	Zintensyfikowanie działań opartych na kompleksowym i skutecznym systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba osób motywowanych do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc.	10	25
		Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	18	12
		Liczba przeprowadzonych programów rekomendowanych nt. zjawiska przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	0	3
		Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych dotyczących przemocy w rodzinie.	0	6
5	Przeciwdziałania zjawisku marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.	Liczba wydanych posiłków w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie żywienia”	376	430
		Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa.	231	200
6	Zmniejszenie liczby osób pozostających bez zatrudnienia.	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakty socjalne.	0	10
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	62,1	50,1
		Liczba osób bezrobotnych uczestniczących w aktywizacji zawodowej.	b.d.	50
		Liczba przeprowadzonych warsztatów w zakresie mobilności na rynku pracy.	0	5

Źródło: opracowanie własne

V. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy w rodzinie, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Gminy Kikół i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków,

maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców Gminy Kikół, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

VI. Bibliografia

1. Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
2. <https://bdl.stat.gov.pl>
3. <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>
4. <https://poradnik.ngo.pl/>
5. <https://www.polskawliczbach.pl/>
6. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
7. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
8. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
9. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
10. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok.
11. Raport o stanie Gminy Kikół za 2019 i 2020 rok.
12. R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN.
13. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok.
14. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
15. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 794 z późn. zm.).

VII. Spis rysunków, tabel i wykresów

1. Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Kikół według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku).....	25
Rysunek 2. Współczynnik dzietności w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim (stan na koniec 2019 roku).....	48
Rysunek 3. Łączna wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy Kikół w latach 2018-2020	64
Rysunek 4. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim w 2019 roku	86
Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego	93

2. Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	8
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w porównaniu do powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego na przestrzeni lat 2018-2020	20
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach).....	20
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na 1000 ludności w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018-2020.....	21
Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w Gminie Kikół (stan na koniec 2020 roku)	24
Tabela 6. Liczba uczniów, oddziałów oraz średnia liczba uczniów uczęszczających do poszczególnych szkół podstawowych w Gminie Kikół w roku szkolnym 2020/2021.....	27
Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego w 2020 roku	33
Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020	43

Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020.....	43
Tabela 10. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2020 roku	49
Tabela 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2020 (dane dotyczą okresu od stycznia do czerwca)	50
Tabela 12. Liczba wypłaconych świadczeń w ramach programu „Dobry start” oraz środki przeznaczone na jego realizację w latach 2018–2020.....	50
Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020.....	55
Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020	55
Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2018-2020.....	55
Tabela 16. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2018-2020	56
Tabela 17. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020	62
Tabela 18. Liczba uczniów, nauczycieli i rodziców uczestniczących w innych programach profilaktycznych w 2020 roku.....	64
Tabela 19. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020.....	69
Tabela 20. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020	70
Tabela 21. Dane statystyczne dotyczące działań GKRPA w latach 2018-2020	70
Tabela 22. Dane dotyczące liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2018-2020.....	71
Tabela 23. Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy Kikół zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2018-2020 w porównaniu do powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego (w procentach, stan na koniec grudnia)	80

Tabela 24. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Kikół oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu lipnowskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018-2020 (stan na koniec grudnia)	81
Tabela 25. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Kikół w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020 (stan na koniec grudnia)	81
Tabela 26. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2020	84
Tabela 27. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020	84
Tabela 28. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031	112
Tabela 29. Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kikół na lata 2021-2031	113
Tabela 30. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	117

3. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Kikół w latach 2018-2020	19
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Kikół na przestrzeni lat 2018-2020	19
Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie lipnowskim na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	22
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego oraz całej Polski na przestrzeni lat 2017-2019	23
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego i całej Polski w latach 2018-2020	24

Wykres 6. Ludność Gminy Kikół według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku	26
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie Gminy Kikół w latach 2017-2019 (w procentach).....	28
Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu Gminy Kikół, powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego	29
Wykres 9. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim w latach 2018-2020 ..	30
Wykres 10. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim w latach 2018-2020	32
Wykres 11. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim i województwie kujawsko-pomorskim na przestrzeni lat 2018-2020	36
Wykres 12. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kikole na przestrzeni lat 2018-2020.....	40
Wykres 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kikół w latach 2018-2020.....	41
Wykres 14. Powody udzielania świadczeń w 2020 roku (liczba rodzin)	42
Wykres 15. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020	43
Wykres 16. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2018-2020	44
Wykres 17. Liczba małżeństw na 1000 ludności w Gminie Kikół w porównaniu do powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018-2020	47
Wykres 18. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2018-2020	49
Wykres 19. Liczba wydanych świadczeń alimentacyjnych na przestrzeni lat 2018-2020	51
Wykres 20. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020	51
Wykres 21. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2018-2020.....	52

Wykres 22. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020 (w złotych).....	53
Wykres 23. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020	54
Wykres 24. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2018-2020.....	63
Wykres 25. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Kikół na przestrzeni lat 2018-2020	65
Wykres 26. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Kikół, województwie i całej Polsce w 2019 roku	66
Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w latach 2018-2020.....	68
Wykres 28. Liczba osób korzystających z poradnictwa i pomocy udzielanego przez Punkt Interwencji Kryzysowej w latach 2018-2020	71
Wykres 29. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie Kikół, powiecie lipnowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim na przestrzeni lat 2018-2020	74
Wykres 30. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020	74
Wykres 31. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020	75
Wykres 32. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2018-2020 (liczba świadczeń).....	75
Wykres 33. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020.....	76
Wykres 34. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020	78
Wykres 35. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2018-2020.....	78
Wykres 36. Mieszkańcy Gminy Kikół zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018-2020 (stan na koniec grudnia)	79
Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020	83

Wykres 38. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2018-2020.....	85
Wykres 39. Liczba lokali socjalnych w Gminie Kikół w latach 2017-2019.....	85
Wykres 40. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2020	86
Wykres 41. Szacunkowa liczba przestępstw stwierdzonych w Gminie Kikół na przestrzeni lat 2018-2020	88
Wykres 42. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w Gminie Kikół w latach 2018-2020.....	88

u l . D w o r c o w a 9 a / 1 9

3 0 - 5 5 6 K r a k ó w

t e l : 1 2 3 9 5 0 6 6 5

f a x : 1 2 3 9 5 0 6 6 4

m a i l : b i u r o @ o f i c y n a - p r o f i l a k t y c z n a . p l